



**COÒPOLIS**  
ateneu cooperatiu de Barcelona

# MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2018-19

Cercle de Consum i Habitatge Cooperatiu

# ÍNDEX

**1. Introducció >>> 1**

**2. Cercle de consum cooperatiu >>> 6**

**3. Eixos**

A) Diagnosi i visibilització al territori (eix A) >>> 12

B) Creació de cooperatives (eix B) >>> 18

C) Transformació a cooperativa (eix C) >>> 45

D) Relleu cooperatiu (eix D) >>> 51

E) Món educatiu (eix) >>> 55

F) Prescriptores i gestories (eix F) >>> 59

**4. Reflexions finals i reptes >>> 64**

# 1. INTRODUCCIÓ: MARC SOCIOECONÒMIC DEL CONSUM I HABITATGE COOPERATIU A LA CIUTAT DE BARCELONA

El consum conscient, l'ESS i el cooperativisme sempre han estat presents a la història de la nostra ciutat. D'aquesta manera, podem afirmar que el consum conscient avança a bon pas.

Segons un estudi de l'OCU i NESI, gran part de la ciutadania de l'Estat espanyol adopta hàbits de consum responsable. Per exemple, el 73% té en compte criteris ètics o ambientals a l'hora de prendre decisions de compra. Darrere d'aquestes opcions individuals, lligat a la satisfacció personal que se n'obté, hi ha l'anhel de relacionar-se d'una altra manera amb l'entorn. Però, quina capacitat de transformació real té l'agregació de milions de pràctiques de consum conscient? És suficient una transformació massiva d'hàbits de consum particulars per aconseguir un canvi de rumb?

Les múltiples manifestacions de la crisi ecològica demostren la inviabilitat del model econòmic actual i dels nostres estils de vida. Els límits físics del planeta no només fan que sigui impossible universalitzar els nostres nivells de consum. També posen en evidència que els volums globals de consum actuals són insostenibles: la contaminació, l'esgotament dels recursos naturals, la quantitat de residus generats i, per damunt de tot, el canvi climàtic ens aboquen al col·lapse ecològic. Aquestes limitacions físiques, sumades a la lògica capitalista de maximitzar el benefici econòmic, es tradueixen en una competència pels recursos i l'agreuement de les desigualtats i conflictes socials.

Davant la magnitud del desafiament, és realista pensar que les accions individuals poden tenir cap incidència? Tot indica que, si bé són part necessària del canvi, calen transformacions que vagin més enllà dels hàbits personals i que impliquin les esferes econòmiques i de lògica del sistema actual.

Davant la constatació que només amb accions individuals és impossible canviar el model, fem l'anàlisi que existeixen unes fortes estructures socials, polítiques i econòmiques al darrere, això ens demostra que cal treballar en un canvi de paradigma socioeconòmic que agrupi i faci viables, escalables i rellevants econòmicament les opcions de consum conscient.

I és des d'aquesta perspectiva que el Consum en format Cooperatiu pot esdevenir l'eina efectiva per afrontar tots aquests reptes presentats.

Enguany, des del Cercle de Consum Cooperatiu hem continuat donant passes per a observar l'estat del consum cooperatiu a Barcelona. Tot i no haver pogut elaborar una diagnosi completa, hem anat incorporant elements de reflexió amb l'objectiu de donar pas a accions posteriors de foment del consum cooperatiu. Dels elements a destacar que hem perfilat, tant a la nostra reflexió com a altres fòrums on hem participat, destaquem que ens cal ampliar la mirada. Per exemple, fent una feina d'articulació entre diversos actors, moviments i organitzacions per a superar els límits actuals del consum responsable i cooperatiu i de la ESS en general, i superar l'impuls particular a curt termini que sovint es fan des de diversos àmbits. Cal sortir del nostre territori de confort: aliances amb el comerç independent de barri, les organitzacions de persones consumidores, o les administracions, entre d'altres, que posin al centre la necessitat d'un relat comú sobre el model econòmic que necessitem a mig termini, donarà molta més empenta que projectes de curta durada d'organitzacions concretes. També cal estar atent al context més recent i l'evolució de l'economia general. Per exemple, l'economia digital, que suposa una

oportunitat d'acció en el marc del cooperativisme de plataforma i l'economia col·laborativa procomú, que cal explorar i afiançar en aquelles iniciatives que donen es seves primeres passes.

Pel que fa a l'habitatge, podem fer referència a diverses dades que mostren la situació d'emergència social, i la necessitat d'articular alternatives des de l'economia social i solidària. Només a la ciutat de Barcelona s'han patit els últims 3 anys 12.322 desnonaments (segons dades de la Proposta per a la implementació de la moció municipal per ampliar el parc de lloguer públic a Barcelona, promoguda pel Sindicat Llogateres, Assemblea de Barris per un Turisme Sostenible, FAVB, PAH-BCN i Observatori DESC). El parc públic d'habitatge assequible al país és molt escàs (menys del 2%, dades de tot Catalunya). No obstant, els objectius que es plantegen són arribar a quotes del 20% en els propers anys. Alhora, ha crescut també els darrers anys l'interès (i demanda) en relació a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a alternativa en l'accés i la tinença a casa nostra, i com una via per a incrementar el parc d'habitatge assequible a casa nostra.

Aquest increment del coneixement i interès en el model d'habitatge cooperatiu en ús, s'ha donat per diverses causes, com són: les facilitats d'accés a recursos i informació

generalment situats a la ciutat de Barcelona, influència dels primers projectes d'habitatge cooperatiu en marxa (el 2018 comencen a conviure les primeres veïnes a Princesa49, i a La Borda), i vincles amb aquests i les entitats de referència que promouen el model. També hi contribueix la tasca de les entitats d'aquest àmbit, que s'articulen per a la promoció i enfortiment del model, a través de la Sectorial d'habitatge cooperatiu i transformador de la XES i l'impuls de polítiques públiques innovadores (a Barcelona el 2019 es du a terme el 2n concurs per a destinar sol públic a habitatge cooperatiu en cessió d'ús).

Tot i el creixent interès, l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús es troba en una fase de desenvolupament molt inicial al nostre país, i cal donar continuïtat i reforçar la tasca de promoció i difusió del model.

## 2. CERCLE DE CONSUM COOPERATIU

### 2.1. Objectius

El Cercle de consum cooperatiu té com a matèria de treball la manca d'empoderació de la ciutadania com a consumidors i usuaris, aportant-los criteris de responsabilitat, transformació i conscienciació d'aquest consum, a la vegada que solucions col·lectives d'organització ciutadana i empresarials per a resoldre les necessitats del consum de béns i serveis. Així doncs, ens centrem amb l'objectiu de promoure el consum conscient basat en pràctiques col·lectives.

Quan parlem de consum cooperatiu, des del Cercle ens referim precisament a això, al consum conscient basat en pràctiques col·lectives, això és, tenint en compte les diferents varietats que hi poden haver per articular el consum des d'una col·lectivitat, sempre amb l'ull posat a crear activitat econòmica i generar Mercat Social.

El concepte consum cooperatiu, inclou:

- Cooperativisme de consum: el consum final es vehicula mitjançant cooperatives de consumidors i usuaris, generant activitat econòmica i llocs de treball.
- Consum col·lectiu en format cooperatiu: iniciatives cooperatives que parteixen de l'impuls de la ciutadania en tant que consumidora, però que opten per altres formes jurídiques (cooperatives de treballs, serveis, integrals...)
- Consum responsable i mercat social: la manera de construir proactiva des d'una òptica de consum conscient i transformador, que partint de la constatació dels impactes socials, ambientals i culturals del model de consum dominant, tria opcions de consum, finances, habitatge, serveis... en entitats d'economia solidària i cooperativa. Enfortint, doncs, el teixit econòmic en aquest àmbit i contribuint a la sostenibilitat de les iniciatives econòmiques ja existents.

Aquesta segona convocatòria, hem tornat a constatar que en el marc de la convocatòria d'ateneus cooperatius, un cercle de consum cooperatiu continua sent un experiment certament atípic que esdevé un continu repte no exempt de

dificultats, però en tot cas si que esdevé una oportunitat per a:

- Treballar de manera transversal el consum, com a eina de reflexió sobre el model social i econòmic. Quan parlem de consum, podem parlar de sostenibilitat, bon viure, democràcia i igualtat.
- Des del Cercle apostem per al foment del teixit econòmic i llocs de treball de qualitat, partint de les necessitats i aspiracions de les persones per transformar l'economia. Aquest fet, no obstant, porta unes lògiques d'intervenció (temps, atenció a la diversitat de participants, suport a la co-coordinació i dinamització, etc) que potser no són tan necessàries en un acompanyament a (per exemple) dues persones que volen crear una cooperativa de treball i tenen més definit el projecte econòmic i d'autoocupació.
- Una de les activitats clau per al cercle, és que no només intervenim i ajudem en la creació d'oferta, sinó que participem activament en accions per a generar demanda en projectes ja existents, i per tant l'acció sobre l'economia és més panoràmica. D'aquesta manera, contribuïm a augmentar el consum en projectes d'ESC i com a conseqüència indirecta, l'ocupació.

Aquests trets de particularitat creiem que és una riquesa dins de l'ateneu cooperatiu de Barcelona, Coòpolis i també dins de l'ecosistema d'Ateneus. Entenem que contribuïm de manera decisiva a la creació de pensament crític en la ciutadania i a generar eines per a l'acció col·lectiva des de la pràctica. Estem fermament convençuts que per a ampliar l'abast de l'economia cooperativa i el mercat social, és essencial generar demanda. En aquest sentit, tal com vam fer en l'edició anterior, no ens cansarem de fer una petició: i és que en futures convocatòries es tingui en compte aquests elements diferencials en la definició d'objectius, eixos d'intervenció o indicadors d'assoliment.

Pel que fa a aquesta edició, matèria d'aquesta memòria cal dir que vam presentar un pla inicial molt ambiciós, que desbordava els propis requeriments mínims en quan a accions de la pròpia convocatòria. Som ambiciosos en el treball i així ho vam plantejar inicialment. Fruit del diagnòstic iniciat l'any passat, vam plantejar un seguit d'accions per a treballar amb el petit comerç de la ciutat, entenent que hi compartim necessitats i febleses. La idea era que fos un àmbit estratègic que es tractés de manera transversal en diferents eixos. La realitat, però s'imposa, i tot i que vam iniciar la feina, realitzant contactes amb agrupacions de comerciants i

dibuixant un primer esbós de pla d'acció, no serà fins l'edició vinent que podrem concretar aquestes accions.

Així doncs, enguany, hem complert amb els requeriments d'indicadors que ens marca la convocatòria, amb més nivell de profunditat en algunes temàtiques, com és el cas de l'habitatge, que hem tractat més profundament (realitzant més accions de les inicialment previstes) i dels centres educatius, atenent a més tallers dels que estaven previstos inicialment.

En aquest sentit, també nomenar, que hem dedicat més hores d'acompanyament de les previstes inicialment, ja que hem continuat amb el treball dels projectes XXL que havíem iniciat l'any passat portant-ne un d'ells fins a la seva constitució i incorporant altres projectes que han esdevingut, de nou, un repte per al cercle.

Com ja va esdevenint manera de treballar des del Cercle, busquem aliances amb altres entitats i administracions per tal de poder abordar de manera més transversal els reptes que ens plantejem, així doncs hem col·laborat amb altres administracions com l'Ajuntament de Barcelona (comissionat de desenvolupament local, economia social i consum), equipaments com La Casa Orlandai, Torre Jussana o Espai 30

de La Sagrera, ateneus com La Torna o el Clot i projectes com el Singulars de Supermercats Cooperatius Agroecològics en el que hi participen 4 entitats del territori català.

Des del Cercle de Consum, hem treballat principalment en tres tipus d'intervencions:

- Treball amb totes aquelles entitats dedicades al consum conscient que actualment no tenen forma jurídica, o bé la tenen sense ser cooperativa.
- Potenciar un canvi d'escala d'aquells projectes vinculats al consum de béns o serveis, per tal que es puguin consolidar des d'una perspectiva socioempresarial dins del cooperativisme i a més puguin crear nova ocupació.
- Conscienciació a la ciutadania en:
  - o Altres formes de consum: consum conscient, consum responsable, consum transformador...
  - o El consum organitzat col·lectivament com a eina de transformació social, de creació d'economia i generació de llocs de treball.

I ho hem fet centrant-nos en tres àmbits temàtics:

- Alimentació agroecològica i ecologia urbana
- Habitatge cooperatiu en règim de cessió d'ús
- Consum conscient de manera genèrica.

## 2.2 Entitats que en formen part

Les entitats que formem part del Cercle de consum cooperatiu de Coòpolis som les següents:

### Opcions de Consum Responsable SCCL

És una plataforma de construcció de mercat social a Catalunya que té com a objectiu incrementar de forma disruptiva el consum, tan privat com públic, en l'espai de l'economia social i solidària. Proporciona eines operatives de consum i compta amb diversos acords intercooperació i col·laboració amb cooperatives i entitats del món associatiu, cultural i d'acció social del país. Ha participat a la convocatòria de projectes singulars i altres accions del Programa Aracoop.

## Sostre Cívic Associació

Treballa en la promoció i divulgació d'alternatives d'accés a l'hàbitat basades en models del bé comú, assequible i no especulatiu, i específicament en el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Ha esdevingut una de les entitats de referència en l'àmbit de la difusió i la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús. Les principals línies d'activitat de l'entitat són la divulgació del model mitjançant l'organització i participació en xerrades i altres activitats de difusió; elaboració i divulgació de materials diversos; impuls i acompanyament en el procés de formació de grups de persones que volen treballar conjuntament per a impulsar i dur a terme projectes d'habitatge en cessió d'ús. Finalment, la incidència política per avançar en el reconeixement i desenvolupament d'aquest model d'accés i tinença d'habitatge en el marc legal actual. Ha participat, també, a la convocatòria de projectes singulars.

## Quèviure, Distribuïdora de Mercat Social SCCL

És la primera distribuïdora majorista de consum responsable que ofereix productes ecològics, de comerç just i fets per cooperatives. És, també, un punt de trobada de consumidors organitzats i productors per tal de facilitar i promoure el

consum d'uns i la feina dels altres, creant una xarxa d'economia productiva real, fonamentada amb la col·laboració, la confiança i la coresponsabilitat.

Ha participat, també, a la convocatòria de projectes singulars.

## FETS, Finançament Ètic i Solidari

És una associació de segon nivell que té com a principal línia d'actuació la difusió de les finances ètiques i solidàries. Desenvolupa projectes educatius als centres educatius, participa i col·labora en campanyes comunicatives, i promou espais de trobada entre les entitats locals europees i internacionals de finances ètiques. L'Any 2009 va impulsar el segell ETHSI a través de l'Observatori de les Finances Ètiques.

## 2.3. Resum d'actuacions realitzades

21/11/2018	Sessió-Sopar Cooperatives de consum agroecològic vs Supermercats ecològics: Creació de cooperatives en el sector alimentari.
22/11/2018	Som part del canvi. Consum Conscient i ESS per a les associacions. Espai Jove Fontana
12/12/2018	Xerrada consum responsable i Cooperatiu en l'àmbit del consum Conscient i de Proximitat A la Casa Orlandai
14/02/2019	Taller Institut Comas i Solà (Tercer ESO A)
14/02/2019	Taller Institut Comas i Solà (Tercer ESO B)
25/02/2019	El Consum Cooperatiu Agroecològic. Sessió per als participants professionals al Postgrau d'Economia Social i Solidària
15/03/2019	Menja bé, gaudeix i canvia el sistema: 6 experiències inspiradores per transformar l'alimentació a Barcelona.
15/03/2019	Un Supermercat Cooperatiu a la ciutat? Fem-lo realitat! Taula d'experiències de diferents supermercats cooperatius
24/03/2019	Presentació de la diagnosi i establiment de sinèrgies en l'àmbit Cultural. A RAI.
28/03/2019	Models organitzatius per a grups i cooperatives de consum

29/03/2019	Taller Institut XXV OLIMPIADA (Primer Batxillerat)
14/05/2019	Taller per a la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús
20/05/2019	Visita Gimnàs social St Pau_INS Miquel Tarradell
20/05/2019	Visita al projecte comunitari de l'espai àgora Juan Andrés Benítez_ l'INS Miquel Tarradell
24/05/2019	Sessió col·lectiva de sensibilització i difusió de l'habitatge cooperatiu
29/05/2019	Els reptes del foment del consum responsable i cooperatiu al sXXI. Jornada amb document de conclusions.
30/05/2019	Taller per a la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús
11/06/2019	Taula rodona d'experiències cooperatives per a mestres i alumnes del projecte cooperatiu de 4rt d'ESO de l'Institut Pau Claris
13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO A)
13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO B)
13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO C)
28/06/2019	Sessió col·lectiva de sensibilització i difusió de l'habitatge cooperatiu
28/06/2019	Jornada de treball "Reptes de la producció, distribució i consum agroecològic des de l'ESS a la ciutat de Barcelona" a l'espai 30 de la Sagrera

28/06/2019	Sessió grupal adreçada a grups interessats en promoure projectes d'habitatge cooperatiu
10/07/2019	Som part del canvi. Consum Conscient i ESS per a les associacions. Torre Jussana
17/09/2019	Sessió grupal adreçada a grups interessats en promoure projectes d'habitatge cooperatiu
20/09/2019	Sessió grupal adreçada a grups interessats en promoure projectes d'habitatge cooperatiu
27/09/2019	sessió col·lectiva de sensibilització i difusió de l'habitatge cooperatiu
27/09/2019	Taula rodona experiències cooperatives per mestres i alumnes del projecte cooperatiu de 4rt d'ESO
28/09/2019	Sessió format taller sobre activació de patrimoni en desús
30/09/2019	Taller Institut Sant Ramon Nonat (Quart ESO)
30/09/2019	Taller Institut Sant Ramon Nonat (Quart ESO)
02/10/2019	Taller Institut Milà i Fontanals (Tercer ESO)
15/10/2019	Taller Institut Consell de Cent (Tercer ESO)
15/10/2019	Taller Institut Consell de Cent (Tercer ESO)
21/10/2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
21/10/2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
25/10/2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
25/10/2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)

26/10/2019	Xerrada i presentació de resultats del mapeig i diagnosi de l'habitatge cooperatiu, realitzada en el marc de la FESC 2019.
29/10/2019	Cooperem amb la Cultura i la comunitat
29/10/2019	Cooperem per treballar. Taller pràctic sobre temes societaris, impostos, oportunitats professionals RAI

## 2.4. Indicadors generals del Cercle

**Activitats realitzades: 42**

**Projectes acompanyats: 10**

**Insercions: 6**

**Participants Accions: 280**

**Participants menors: 511**

**Participants Acompanyaments: 58**

**Total participants cercle: 849**

# 3. EIXOS

## EIX A: DIAGNOSI I VISIBILITZACIÓ DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA AL TERRITORI

### >> Introducció

En aquest eix hem continuat la feina realitzada l'edició passada, consistent en continuar elaborant una diagnosi de l'estat del consum cooperatiu a la Ciutat de Barcelona entenent consum cooperatiu com una expressió que es pot donar en diferents formes jurídiques: ja sigui cooperatives de serveis, de treball, integrals i, evidentment de consum.

Adicionalment, en aquesta edició s'ha realitzat:

(a) Un procés d'anàlisi de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, consistent en un mapeig del sector, identificant els grups que treballen per impulsar i dur a terme nous projectes, i de

les cooperatives ja constituïdes que es troben en fase de promoció o bé amb projectes en fase de convivència.

(b) Una anàlisi de les possibilitats de treballar amb el petit comerç en general, i en concret amb els comerços d'alimentació amb valors (ecològic, de proximitat, etc.) que no tenen forma cooperativa.

Com a resultat, aquest any hem actualitzat les bones pràctiques realitzades l'any passat, a la vegada que n'hem aportat 3 de noves, fruit de l'enfocament que realitzem des del Cercle:

- Dues pràctiques d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús: Princesa49 i La Diversa.
- La Cooperativa Molsa, cooperativa de botigues d'alimentació ecològica.

Enguany vam començar a una nova línia de diagnosi en els eixos de cura a les persones i de mobilitat, àmbits emergents i amb diversitat d'iniciatives que comencen a caminar a la ciutat. No obstant, aquesta línia ha quedat amb l'establiment d'uns objectius marc que han dibuixat accions a realitzar de cara a la propera edició.

## >> Accions realitzades

### Diagnosi

#### Comerç

Aquest curs hem començat a explorar les possibilitats d'acció en l'àmbit del petit comerç, una pre-recerca amb possibilitats de continuïtat en la tercera edició del cercle de consum, donada la complexitat de la temàtica. La motivació d'aquesta diagnosi parteix de la constatació en diversos fòrums de la dificultat del petit comerç de proximitat davant les grans superfícies comercials i l'evolució del comerç electrònic, i vol explorar les possibilitats d'acció de suport a la creació o transformació cooperatives i societats laborals (eix de relleu empresarial) des d'una òptica de comerç cooperatiu de proximitat.

Entre els mesos de maig i juny de 2019 s'ha fet un exercici de revisió documental i recerca online per tal de detectar agents rellevants en l'àmbit del comerç a Barcelona (des del mateix Ajuntament de Barcelona a la Fundació Barcelona Comerç, o el projecte *Eixos Economic Observatory*) i el context general del comerç a Barcelona (informe *El comerç a Barcelona 2017*

del mateix Ajuntament, o l'*Informe Eixos Barcelona Comerç 2018*).

Una de les possibilitats d'acció en l'àmbit del relleu seria possibilitar la transició de moltes SCP a format cooperatiu, donat que (segons aquests informes) canvis recents en les obligacions fiscals de les SCP estan portant a molts comerços a abandonar aquesta forma jurídica en pro d'altres. No obstant això, no s'ha aprofundit en aquestes possibilitats donat que la temàtica del comerç és molt ampla, i hem apostat per definir una sèrie de tasques necessàries a modus de recerca estratègica per l'ateneu (entrevistes a informants clau, qüestionari, revisió de projectes comercials acompanyats, focus grups, etc.) a realitzar en la nova edició del cercle, per tal d'avançar en una estratègia d'intervenció amb impacte per a l'ateneu i cercle en l'àmbit d'acció del relleu empresarial.

En paral·lel, al llarg d'aquesta edició del cercle hem realitzat diverses accions que ens han donat informació valuosa de l'estat del petit comerç d'alimentació ecològica, la dinàmica dels grans actors i algunes iniciatives encaminades a fomentar la fórmula cooperativa en comerços alimentaris de barri. Enguany hem completat l'acompanyament al supermercat cooperatiu, hem iniciat un acompanyament amb

una petita botiga eco (Idoni), hem convidat a Molsa (veure bona pràctica) a participar en una taula rodona sobre la temàtica... totes aquestes intervencions ens dibuixen un context de desplegament de grans capitals al sector per tal de captar al consumidor “eco” (cadena especialitzades, supers e hipers, e-commerce) i una sèrie de reaccions diferents davant aquesta realitat, que busquen de trobar maneres de fer cooperatives davant el capitalisme eco.

### Habitatge

En l'àmbit de l'habitatge, aquest 2019 hem dut a terme una anàlisi dels projectes en marxa a la ciutat de Barcelona, tant aquells en fase de promoció com aquells en fase de convivència. En el marc d'aquest procés s'han realitzat entrevistes (6) a sòcies de cooperatives d'habitatge (La Borda, La Diversa, Princesa49 i la Balma -Sostre Cívic-, i Llar Jove), i també a tècnics/ques d'entitats que treballen per la promoció del model (La Dinamo i Sostre Cívic).

El procés d'anàlisi del sector s'ha compartit amb la Sectorial d'Habitatge cooperatiu transformador de la XES que s'impulsà el 2018 amb l'objectiu d'articular-se i definir el model per tal de dissenyar accions col·lectives i una estratègia conjunta per fomentar l'impuls de polítiques

públiques que ajudin a fer créixer el model a Catalunya, i les conclusions i resultats del procés (informació quantitativa i qualitativa) s'han presentat públicament a una xerrada organitzada en el marc de la FESC 2019.

Aquest procés de diagnosi i anàlisi del sector a la ciutat s'incorpora i alimenta el projecte de creació d'un Observatori de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, un projecte més ampli d'abast de tot el territori de Catalunya, que s'ha dut a terme en el marc del projecte singular *Construïm el model de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús a Catalunya*, impulsat per Sostre Cívic.

Aquesta primera recollida, anàlisi d'informació de les experiències i projectes de la ciutat, ha de permetre generar una anàlisi compartida i divulgar la realitat del sector a aquelles persones interessades, i també altres agents públics i col·lectius socials que tenen interès i relació amb el desenvolupament del model a la ciutat.

### **Material conclusions:**

Ae\_26102019\_Sessió\_HCCU\_Fesc\_material.pdf

[https://drive.google.com/open?id=16cbS7K0m\\_UdZoUSHFS0Mt-o234mfKOQX](https://drive.google.com/open?id=16cbS7K0m_UdZoUSHFS0Mt-o234mfKOQX)

**Web de l'Observatori Llargavista:** <https://www.llargavista.coop/observatori.php>

## **Bones pràctiques**

En l'àmbit de l'habitatge, s'ha dut a terme un procés d'anàlisi, amb el mapeig i entrevistes als projectes actualment en marxa. Actualment a la ciutat de Barcelona hi ha 3 projectes d'habitatge cooperatiu en règim de cessió d'ús en funcionament (en fase de convivència), amb 41 Unitats Efectives de Convivència que viuen actualment en projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús: La Borda, La Diversa i Princesa49. També, hi ha 1 projecte en fase de construcció i 4 grups més amb projectes en fase de desenvolupament, amb patrimoni. En aquesta edició, es destaquen com a bones pràctiques les experiències de La Diversa i Princesa49 (la Borda va ser bona pràctica en l'edició passada, per l'experiència de l'Economat cap a La Borda). Aquestes experiències es recullen en fitxes, que s'han elaborat a partir de la realització d'entrevistes amb algunes de les persones sòcies habitants.

Pel que fa a alimentació, com s'esmenta amunt s'ha documentat una bona pràctica de la cooperativa de 2n grau Molsa, a partir d'una entrevista personal al seu president Llàtzer Torrente al febrer de 2019.

Enllaços a documentació:

Bones pràctiques habitatge:

[https://drive.google.com/open?id=19zACKbfivNAZzWIkDZQs\\_gRRUXulBsEP](https://drive.google.com/open?id=19zACKbfivNAZzWIkDZQs_gRRUXulBsEP)

Bona pràctica alimentació: <https://drive.google.com/open?id=1CLGNfdo9IZva65DUgeTQT0n0ZVYP9QhD>

## **Jornades**

Enguany l'activitat del cercle de consum ha pivotat en tres grans blocs: l'àmbit de l'alimentació, el consum conscient i la creació de mercat social i el de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.

Donant continuïtat a l'anterior convocatòria, l'àmbit de l'alimentació és un dels aspectes vertebradors de l'activitat del cercle, i si ve en l'edició anterior vam centrar-nos en els reptes en el canvi d'escala de les iniciatives cooperatives en l'àmbit de l'alimentació, enguany hem abordat aspectes com la distribució, la logística i l'enxarxament de les diverses iniciatives. Aspectes presents en una de les jornades realitzades enguany en aquest eix, co-organitzada amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona.

Un altre eix que ha estat present en l'activitat del cercle des de la seva primera edició ha estat l'habitatge cooperatiu en règim de cessió d'ús. Enguany, aquest àmbit s'ha ampliat i s'hi ha dedicat més recursos, esdevenint, el Cercle de consum, un actor en aquest àmbit en tant que agent divulgador i generador d'iniciatives. L'activitat del cercle i les actuacions realitzades s'han compartit i fet seguiment en el marc de la Sectorial d'habitatge transformador de la XES, espai creat el 2018 per enfortir i promoure el sector.

Així, doncs, responent a aquests dos eixos estratègics, hem realitzat, amb col·laboració amb altres institucions i organitzacions, aquestes dues Jornades:

**>> Jornada: Menja bé, gaudeix i canvia el sistema: 6 experiències inspiradores per transformar l'alimentació a Barcelona.**

15 de Març 2019, a Innoba  
Format: Taula rodona

Organització d'una jornada conjuntament amb l'Ajuntament de Barcelona en el marc de la setmana sobre el consum responsable. La jornada estava enfocada a ser un aparador i a

difondre iniciatives en el camp del consum agroecològic, amb format cooperatiu. En aquest marc, des del Cercle de Consum vam organitzar dues taules rodones: aquesta primera, orientada a conèixer 6 iniciatives en el camp de l'alimentació agroecològica cooperativa que són una alternativa a la gran distribució.

***Número de participants a la Jornada= 25 participants.***



**Video**

[https://www.youtube.com/watch?time\\_continue=1&v=tHoApUnDyUs](https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=tHoApUnDyUs)

## >> Jornada de presentació de l'informe "Mapeig i diagnosi de l'habitatge cooperatiu" en el marc de la FESC 2019.

26 d'Octubre del 2019 a la FESC (Fabra i Coats).

Co-organització de la sessió: "Presentació de l'Observatori de l'Habitatge en Cessió d'Ús i dels mecanismes d'impuls i reptes per fer créixer el model.", amb Sostre Cívic, La Dinamo i el Cercle de Consum Cooperatiu de Coòpolis.

En aquesta jornada s'ha abordat la situació actual de l'habitatge cooperatiu, i especialment a la ciutat de Barcelona on es concentren un nombre important de cooperatives, grups i experiències actualment en marxa. La sessió estava dirigida especialment a persones interessades en l'habitatge en cessió d'ús, grups i projectes, entitats professionals i de suport, administracions públiques i persones del món acadèmic i de l'àmbit de la recerca.

Número de participants = 20



## // REPTES DE FUTUR EIX A

De manera succinta, els reptes de futur per a aquest eix de treball són:

- (1) Enxarxar-nos més amb el territori de Barcelona ciutat
- (2) Identificar més elements rellevants de manera que puguem construir una diagnosi més complerta, seguint el

treball iniciat sobre la diagnosi del petit comerç a la ciutat de Barcelona.

(3) Ampliar les bones pràctiques detectades i publicades, ampliant als àmbits de programari i sobirania tecnològica.

(4) Identificar dades de consum alimentari rellevants per a l'establiment d'una proposta d'indicadors sobre el Consum cooperatiu en l'àmbit alimentari.

(5) Aprofundir en l'edició de material divulgatiu sobre habitatge transformador (principis sectorial) i experiències d'habitatge cooperatiu

(6) Aprofundir en la diagnosi participada i compartida de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús amb agents organitzats del sector.

(7) Realitzar acords amb publicacions específiques com a cercle. Transmissió del coneixement més ampla.

## EIX B: CREACIÓ DE COOPERATIVES

### Introducció

Seguint la feina iniciada en l'edició anterior, enguany hem continuat desenvolupant la metodologia pròpia en l'acompanyament del Cercle de Consum Cooperatiu, d'acord amb els estàndards establerts des de l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona.

D'una banda, hem anat realitzant accions en els diferents eixos que considerem estratègics: Alimentació, habitatge i consum conscient. Per altra banda, hem anat constatant la naturalesa de les accions i acompanyament dels cercle que ja havíem experimentat en la primera edició. I és que el consum en format cooperatiu pot adoptar diverses formes: des de les estrictament associatives, fins a les cooperatives de treball, passant per totes les tipologies de cooperatives i també, amb especial atenció, la creació de Mercat Social, aspecte que consolida cooperatives existents i millora la quantitat i la qualitat de les persones contractades o sòcies d'aquestes.

Tanmateix, la dificultat d'encaix del consum cooperatiu (conceptual i metodològicament) amb alguns dels eixos definits a la convocatòria d'ateneus cooperatius, i les oportunitats que l'entorn ha anat oferint, ens ha portat a donar-li més pes a aquest eix que a altres. Específicament amb l'eix D, hem realitzat en la pràctica una compensació d'hores i càrrega de feina, trasvassant esforços de l'eix D al B per tal de generar impacte allà on hem valorat que podia donar millors resultats.

Igualment, enguany, en el pla de treball inicial, vam plantejar un seguit d'accions que superaven el marc dels indicadors de la convocatòria. Aquestes accions no s'han dut a terme en la seva totalitat, i s'han situat com a prioritàries en una nova edició.

La naturalesa dels acompanyaments d'aquesta edició del cercle, ja s'han realitzat en la seva totalitat de manera interna, és a dir, per l'equip d'Opcions, Quèviure, Sostre Cívic i FETS que estan vinculades al Cercle de Consum de Coòpolis. Aquest aspecte ha estat una de les principals novetats d'aquesta edició, ja que la dedicació d'hores en l'acompanyament de projectes d'una ampla base col·lectiva, requereix de metodologies i tempos propis.

Per altra banda, en els acompanyaments i accions d'aquest eix i del proper (el C), un dels temes centrals, ha estat centrar les diferències entre la fórmula associativa i la cooperativa, fruit de la demanda de molts dels projectes que ens arriben: molts d'ells són projectes que superen la realització d'una activitat econòmica, només, sinó que també actuen com a entitats associatives i el repte és donar forma a les dues realitats.

A continuació enumerem els projectes que s'han acompanyat:

1) Som provisionals	Projecte de Serveis en l'àmbit de l'acompanyament i gestió de la mort. Projecte XXL prové de l'any passat.
2) Associació per l'Impuls del Supermercat Cooperatiu i el Mercat Social	Projecte per a la creació d'un (o més) Supermercats cooperatius agroecològics . Projecte XL prové de l'any passat.
3) Mercat 2.0. Can Pujades	Projecte per a la creació d'un Mercat 2.0 agroecològic.
4) Associació Recursos d'animació Intercultural (RAI)	Projecte de Serveis de formació i activitats culturals.
5) Espai Idoni	
6) Indigestió	Projecte de comerç d'alimentació
7) Cuchara	Projecte d'autoconsum cultural
8) Torrent Viu	Projecte de cuina de reaprofitament i d'agitació alimentària.
9) Protec	

## Accions realitzades

### B1. Accions de sensibilització o dinamització i assessorament per a la creació o creixement

#### > B1.a Accions per a la creació de diferents classes de cooperatives

S'han realitzat dues accions dins dels àmbits temàtics que hem prioritzat enguany, en aquest cas alimentació i habitatge.

En aquest subeix, seguint amb el que hem explicat en la introducció d'aquest eix, en el que hem dedicat un esforç especial, hem realitzat una acció més de les previstes en les bases de la convocatòria (2), realitzant un total de 4 accions: tres en l'àmbit de l'habitatge i una en l'àmbit de l'alimentació.

#### (1) Taller per a la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús

28/06/2019, a Grup Ecos (Casp 43)

>> **Taller per a la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús**

17/09/2019, a Grup Ecos (Casp 43)

>> **Taller per a la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús**

20/09/2019, a Grup Ecos (Casp 43)

Es van realitzar 3 sessions a membres de grups organitzats per impulsar nous projectes d'habitatge cooperatiu a Barcelona. Aquestes, s'adreçaven a grups o col·lectius de 5 o més persones que volen portar a terme un projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús a la ciutat. Consisteixen en sessions grupals on es donaven indicacions per afrontar el projecte en casos inicials o, amb projectes ja més avançats, comptar amb suport tècnic especialitzat en l'acompanyament a l'habitatge cooperatiu en règim d'ús de dinamització i facilitació de grups externa (en aquest cas, amb el suport de l'Associació Matriu). Els grups que han participat en aquests tallers han estat 3.

Per primer cop, s'ha elaborat un formulari específic per a inscriure's a aquests tallers, en què calia informar d'algunes dades bàsiques del grup (membres, estat del projecte, o trajectòria). Assistents a les activitats: 7 persones

**ACOMPANYAMENT I ASSESSORAMENT**  
**GRUPS INTERESSATS EN**  
**PROMOURE NOUS PROJECTES**  
**D'HABITATGE COOPERATIU**

Inscripcions a [info@sostrecivic.cat](mailto:info@sostrecivic.cat) o 93 399 69 60

**Dimarts, de 16.30h-19.30h. [Abril-Setembre]**

**GRUP ECOS**, c. Casp, 43, baixos <M> Urquinaona

**CONSUM COOPERATIU**  
Coòpolis, Ateneu Cooperatiu de BCN

**SOSTRE CÍVIC**

**COÒPOLIS**

Amb el suport de:  
Govern de Catalunya  
Departament de Habitatge  
i Acció Social i Planificació  
UR  
UR

## >> Sessió-Sopar Cooperatives de consum agroecològic vs Supermercats ecològics: Creació de cooperatives en el sector alimentari.

21/11/2018, Cooperativa El Pinyol Vermell. Ateneu La Torna.

Acció específica amb aquest grup per explicar els diferents models de cooperativa que hi poden haver vinculades a l'activitat del proveïment d'alimentació agroecològic



## Assistents a l'activitat: 25 persones B1.b Organitzacions de tallers de sensibilització o dinamització

Seguint amb l'indicat, aquí hem realitzat un total de 4 activitats (2 més de les indicades segons convocatòria), per tal de poder enfortir dos dels eixos estratègics del Cercle: l'habitatge i les fórmules cooperatives de consum conscient i la creació de mercat social.

## >> 3 sessions col·lectives de sensibilització i difusió de l'habitatge cooperatiu:

Grup Ecos (Casp 43)

En aquestes sessions es planteja la problemàtica d'accés a l'habitatge i com models alternatius poden esdevenir una realitat, detallant les claus del model de cessió d'ús i els seus valors. Explicant també diferents experiències de la ciutat, i les diferents fases per portar a terme un projecte d'aquestes característiques.

Aquestes sessions informatives han tingut molt bona acollida, de nou. De fet, en els 3 casos, les inscripcions van arribar, uns dies abans de la celebració, al límit de participants, mostra del gran interès que hi ha actualment en el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.

**Primera sessió: 24 de Maig de 2019**

Assistents a l'activitat: 29

**Tercera sessió: 27 de Setembre de 2019**

Assistents a l'activitat: 23



## >> Taller-xerrada consum responsable i Cooperatiu en l'àmbit del consum Conscient i de Proximitat

12 de desembre de 2018 a la Casa Orlandai

A petició de Casa Orlandai es va fer una sessió destinada a persones individuals i entitats del barri de Sarrià, per tal d'explicar les bases del consum cooperatiu i la relació amb el Consum Conscient. Amb l'objectiu de poder presentar la opció cooperativa en l'àmbit del consum com la més adient de poder operar en el marc del Consum Responsable.

Assistents a l'activitat: 4 persones

## **B1.c Tallers de consolidació per a projectes ja existents**

Les dues sessions plantejades en aquest àmbit, han estat enfocades a l'activitat cooperativa en el camp de l'alimentació agroecològica: La primera ha aprofundit en les noves propostes de supermercat i comerç cooperatiu agroecològic, encarant reptes de realitzar grans projectes en aquest àmbit. I la segona ha estat més encarada en la consolidació de l'activitat que ja desenvolupen les cooperatives i grups de consum, amb l'objectiu de dotar-los d'eines i recursos que els

permetin una millor activitat i per tant un increment de la seva fortalesa.

En els ambdós casos, es pretén continuar la feina realitzada l'any passat, com a eix estratègic del Cercle: el canvi d'escala, la fortalesa d'aquestes iniciatives i la creació de noves fórmules en l'àmbit del consum cooperatiu agroecològic.

### >> Taller: Un Supermercat Cooperatiu a la ciutat? Fem-lo realitat! Taula d'experiències de diferents supermercats cooperatius

15/03/2019 Ateneu del Clot

En el marc de la setmana del Consum Responsable, i conjuntament amb l'Ajuntament de Barcelona, l'Associació per a la promoció del supermercat cooperatiu i l'economia solidària i el projecte singular dels Supermercats Cooperatius, es va realitzar aquesta taula d'experiències amb la voluntat d'explicar diferents iniciatives que han aprofundit en diverses fórmules innovadores i de gran format en l'àmbit del cooperativisme agroecològic, des del punt de vista del consum. Vam comptar amb la participació de diferents iniciatives de supermercats i comerços cooperatius de la península ibèrica, concretament amb: Landare i BioAlai des

del País Basc, A Vecinal de Saragossa i Som Alimentació del País Valencià.

Assistents a l'activitat: 66 persones.



## >> Taller Models organitzatius per a grups i cooperatives de consum

28/03/2019 Grup Ecos (Carrer Casp 43)

Amb aquest taller volem situar als grups de consum, com unitats econòmiques col·lectives que necessiten d'unes formes jurídiques i de gestió per funcionar i les conseqüències jurídiques, econòmiques i fiscals de cadascuna d'elles. Explicarem especialment el model societari, de gestió i de governança de la cooperativa i quines passes cal fer per impulsar i consolidar el projecte de consum. Objectius: 1. Conèixer quines són les diferents fórmules jurídiques que pot adoptar un grup de consum agroecològic, amb especial atenció a les cooperatives 2. Encaix del model organitzatiu amb la seva forma jurídica 3. Proporcionar coneixements i materials que orientin sobre les obligacions jurídiques, econòmiques, fiscals, laborals i comptables de cada fórmula jurídica. 4. Compartir els aspectes bàsics de la gestió econòmica i societària del grup.

Assistents a l'activitat: 4 persones

## >> Acció de sensibilització i dinamització per a la creació i creixement d'un projecte d'habitatge cooperatiu a la ciutat

29/04/2019 Grup Ecos (Carrer Casp 43)

El 29 d'abril es duu a terme una primera sessió amb membres de l'associació Cohabitem Sarrià, que promouen un projecte d'habitatge cooperatiu a la ciutat. Recentment, aquest grup ha estat adjudicatari d'un solar de titularitat pública, propietat de l'Ajuntament, i en aquest context s'adrecen a Coòpolis per a rebre suport en la creació i constitució de la cooperativa, així com per generar un procés per incorporar noves persones sòcies (actualment el grup no compta amb el nombre de d'unitats de convivència que està previst hi hagi al futur edifici).

A partir d'aquesta sessió, s'iniciarà també un procés d'acompanyament al grup.

**Participants:** 3 persones

## B2. Acompanyaments

### La naturalesa dels acompanyaments

Quan parlem de la naturalesa dels acompanyaments del Cercle de Consum Cooperatiu, hem de diferenciar els projectes en l'àmbit del consum cooperatiu a nivell general i l'especificitat dels projectes d'habitatge:

#### A. Naturalesa dels Acompanyaments de Consum Cooperatiu:

Quan parlem d'acompanyament de projectes de consum en l'àmbit cooperatiu, en la majoria de casos estem parlant de projectes amb moltes persones implicades, amb graus de dedicació i expectatives força diferents, on no totes es volen professionalitzar o ni tan sols tenen clar el mecanisme de sostenibilitat de la cooperativa i que en la majoria dels casos ni el propi grup generador del projecte es coneix massa, ni tenen gaire trajectòria comuna.

Ens podem trobar diverses tipologies molt diferents de projectes:

**1. Projectes amb gran número de persones implicades (més de 20)**, amb un nivell alt d'expectatives, poca capacitat de professionalització i molt voluntariat. Que comparteixen una idea: organitzar-se com a consumidores sota un dispositiu de consum en format cooperatiu i amb forta incidència amb la comunitat on s'insereix.

Estem parlant d'un escenari en la que un número prou important de persones amb un interès comú, però amb coneixements i maneres de fer diferents, que no es coneixien d'abans i on no hi ha cap estructura de participació, lideratge, o rols definits. En aquest tipus d'acompanyament, la possibilitat de tensió interna (especialment projectes que generen expectatives altes) no és menor, i la primera tasca que cal fer és crear un espai de confiança, de coneixement mutu, definició bàsica del projecte que pugui consolidar el grup de participants abans d'entrar a plans d'empresa, constitució de cooperativa i entrar en fase operativa. Com a conseqüència, el temps de "cocció" és molt superior al cicle anual d'acció de l'ateneu cooperatiu. Aquests acompanyaments fàcilment poden superar les 30h de dedicació i poden ser considerats projectes XL, són projectes que acaparen recursos del Cercle i que poden durar dues edicions de la convocatòria.

**2. Projectes impulsats per un nombre reduït de persones (2 o 3)** però que per la seva naturalesa només són viables si aconseguen una massa crítica important de persones que participin en la seva creació.

Aquest cas, acaba sent força similar a l'anterior, però amb una fase prèvia, consistent en difondre la idea, treballar-la i "captar" nous interessats en el seu impuls. Cal, per part nostra, un acompanyament en el procés de creació del grup impulsor, que altres projectes no necessiten. En aquest cas, també són projectes que poden superar les 30h d'acompanyament, que també es poden considerar XL i que també traspassen el que seria una convocatòria anual.

**3. Projectes que, tot i actuar en el camp del consum, és el treball qui l'impulsa.** En aquest cas, es tractaria d'acompanyaments molt més similars als que es poden fer com a estàndards en el si de l'Ateneu. Tot i que sempre hem de contemplar una part de treball sobre la vinculació dels potencials "usuàries/ consumidoras". En aquest cas, podem parlar d'acompanyaments de 30h.

**4. Associacions o altres entitats amb o sense fórmula jurídica que volen transformar-se en cooperativa.** En aquest cas, depenent del grau de sostenibilitat i maduresa grupal de l'entitat,

l'acompanyament pot ser força "estàndard o per altra banda podem tornar a parlar de projectes que requereixen una gran dedicació d'hores.

**5. Finalment, entitats de l'ESS (i no necessàriament cooperatives) que volen desenvolupar un projecte nou dins la seva entitat en l'àmbit del consum,** i que d'entrada no generen directament activitat econòmica, fórmula jurídica nous llocs de treball, però potser si activitat en altres cooperatives i entitats de l'ESS. **És a dir, generen Mercat Social i/o dinamització comunitària.** Aquests projectes, necessiten un acompanyament més basats en desenvolupaments de projectes que no pas en creació d'empreses, i en canvi caldria que desenvolupéssim algun instrument que reculli l'impacte de Mercat Social generat per aquests tipus de projectes.

Així doncs podríem dir que hi ha factors clau que interfereixen en la naturalesa dels acompanyaments que realitzem des del Cercle:

- Nombre de persones que participen en el projecte
- Experiència i coneixements en l'àmbit del cooperativisme/ ESS, i del sector productiu on es vol operar
- Trajectòria i rodatge conjunt: podem trobar entitats que ja tenen un model de treball i una cultura organitzacional

compartida, però també persones que acaben de conèixer-se en torn a una idea comuna.

- Grau de definició del que es vol fer
- Si hi ha professionalització.
- Generació de mercat social.
- Grau de definició del que es vol fer
- Varietat d'activitat en els projectes: activitat econòmica + activisme o activitat associativa

## **B. Naturalesa dels Acompanyaments d'Habitatge Cooperatiu en Cessió d'Ús:**

Quan parlem d'acompanyament de projectes d'habitatge en l'àmbit cooperatiu, estem parlant de projectes promoguts per un grup de persones / famílies, amb graus d'implicació i expectatives altes. Aquests processos acostumen a ser llargs (amb una durada d'anys, des de l'inici de la idea fins la materialització del projecte, quan arriba), i on resulta molt important el suport i l'acompanyament de persones amb experiència i coneixements en l'àmbit de l'habitatge. La visió des d'una perspectiva més àmplia que aporta tenir experiència en el món de la promoció d'habitatge cooperatiu és important per la bona marxa dels projectes, sobre tot en la vessant de presa de decisions estratègiques en cada cas.

El temps de desenvolupament dels projectes d'habitatge cooperatiu és superior al cicle anual de l'Ateneu. També destacar que es tracta de projectes que es plantegen des de les necessitats del grup i de forma conjunta amb aquest, i cal adaptar a les necessitats, fases i ritmes del seu procés.

Els elements que cal abordar en tot procés d'acompanyament per a dur a terme projectes d'habitatge cooperatiu es poden organitzar en 3 grans àrees: el grup de persones que duen a terme el projecte, el patrimoni (i projecte arquitectònic) i la viabilitat i sostenibilitat econòmica del projecte.

Les persones que impulsen aquests projectes, poden iniciar aquest procés amb o sense una trajectòria comuna compartida prèvia. Ens podem trobar tres tipologies molt diferents de projectes:

***1. Projectes impulsats per un grup amb trajectòria prèvia, amb relació d'afinitat entre les persones membres,*** que tenen un nivell alt d'expectatives. Aquests grups comparteixen la voluntat d'organitzar-se per promoure habitatge de forma col·lectiva, comparteixen valors i visió, i acostumen també a tenir forta incidència amb la comunitat on s'insereixen.

Es tracta de grups amb sistema de funcionament i dinàmiques ja establertes. Si bé aquest és un element positiu habitualment, serà necessari revisar / establir el model de governança de manera clara i alineada amb els valors del grup. Per exemple, caldrà preveure l'entrada i sortida de persones del grup impulsor inicial, espais de cures, o formes de gestió dels conflictes.

En aquesta i la resta de tipologies de grup és alta la possibilitat de tensió interna ja que es tracta de projectes que generen implicacions i expectatives altes, i on la inversió que fan les persones membres pot ser elevada.

**2. Projectes impulsats per un grup de persones** que tenen en comú l'interès en un determinat patrimoni i que es vinculen a partir d'aquest interès compartit. Les persones que conformen aquest tipus de grup no tenen una relació personal prèvia. El grup es genera entorn/pel projecte d'habitatge.

Estem parlant d'un grup amb coneixements i maneres de fer diferents, que no es coneixien d'abans i on no hi ha una estructura de governança, lideratges, o rols definits. Per aquest motiu, és fonamental iniciar l'acompanyament generant espais de confiança, de coneixement mutu, per

definir i revisar la visió i els valors del grup, els compromisos individuals i col·lectius en relació al projecte, per tal d'anar cohesionant i consolidant el grup de participants.

Aquest cas acaba sent força similar a l'anterior, però amb un major treball en la dimensió del grup (visió, valors, ideari...) alhora que acostuma a ser necessari desenvolupar el projecte mínimament per a incorporar altres persones i complementar el grup impulsor inicial, amb altres persones. Cal, per part nostra, un acompanyament en el procés de creació del grup impulsor, que altres projectes no necessiten de la mateixa manera.

**3. Grups de persones amb afinitat i relació prèvia, que tenen identificat un patrimoni, o bé que ja comparteixen espai i volen reorientar el seu projecte.** En aquest cas, depenent del grau de maduresa grupal, el procés s'orientarà a l'anàlisi del patrimoni, dur a terme els estudis previs tècnics (arquitectònics) i a partir d'aquests, fer l'anàlisi de la viabilitat econòmica del projecte.

Factors clau que interfereixen en la naturalesa dels acompanyaments en l'àmbit de l'habitatge cooperatiu, que realitzem des del Cercle:

- Nombre de persones que participen en el projecte
- Experiència i coneixements en l'àmbit del cooperativisme/ ESS.
- Dinàmica de grup / Trajectòria conjunta: podem trobar col·lectius o grups que ja tenen una dinàmica prèvia, model de treball i una cultura compartida, però també persones que acaben de conèixer-se en torn a una idea comuna.
- Grau de definició del que es vol fer

### >> Resum dels acompanyaments

Des d'octubre de 2018 fins a octubre de 2019 s'han acompanyat 10 projectes de diferent naturalesa:

- Àmbit agroalimentari: Supermercat Cooperatiu Agroecològic (projecte XL procedent de l'edició anterior): Mercat 2.0 Can Pujades, Espai Idoni i Cuchara.
- Àmbit dels Serveis: Som Provisionals (projecte XL procedent de l'edició anterior)
- Àmbit Cultural: RAI i Indigestió.
- Àmbit Habitatge: Torrent Viu i Protec.
- Àmbit Educatiu: Cooperativa d'alumnes.

### >> Per tipologia d'acompanyament, serien:

- I. Nova creació (Eix B): Supermercat Cooperatiu i participatiu Agroecològic, Som Provisionals, Indigestió, Torrent Viu i Protec
- II. Consolidació (Eix B): Associació Recursos d'Animació Intercultural (RAI)
- III. Transformació a cooperativa (Eix C): Cuchara, Mercat 2.0 Can Pujades.
- IV: Relleu cooperatiu (Eix D): Espai Idoni
- V. Cooperativa d'alumnes (Eix E): Cooperativa d'Alumnes

L'únic projecte acompanyat que ha arribat a constituir-se com a nova cooperativa a dins del marc temporal de la convocatòria és el Supermercat Cooperatiu i participatiu agroecològic SCCL, com a cooperativa integral de serveis i consum.

### >> Projectes XL

Els projectes XL són aquells que per les seves característiques preveiem que sobrepassen les 30 hores d'assessorament previstes al llarg de l'itinerari d'acompanyament pensat inicial per a la constitució de projectes. Els motius són de caire diferent segons el projecte,

per la seva complexitat en l'estructura societària (gran nombre de sòcies treballadores i col·laboradores, traspessos d'actius entre entitats, etc) pel seu interès estratègic com a articulador de l'Ateneu cooperatiu o la XAC o pel seu impacte al model socioeconòmic de la ciutat.

Enguany hem abordat dos acompanyaments XL que ja es van iniciar en l'edició anterior, i que hem continuat amb el seu acompanyament, tal com ja vam anunciar en el tancament de l'edició anterior del Cercle.

D'aquests dos, un ha finalitzat amb constitució i l'altra ha avançat en la seva definició tot i que no han acabat amb la constitució, pel que l'activitat del Cercle ha conclòs en aquesta edició.

I hem incorporat un nou projecte XL consistent en l'Associació Recursos d'Animació Intercultural (RAI), amb qui hem abordat diverses dimensions d'acompanyament i d'accions comunitàries amb tot l'entorn per iniciar el camí de diferenciació de l'activitat econòmica i l'activitat associativa. Degut a la complexitat d'aquesta organització i acompanyament entenem que serà un dels projectes XL que podria continuar durant la propera edició.

Els projectes XL acompanyats han estat els següents:

Continuació de l'edició anterior:

- Supermercat cooperatiu (nova creació)

- Som Provisionals (nova creació)

Incorporació a aquesta edició:

-Associació Recursos d'Animació Intercultural (RAI) (consolidació)

### **> Supermercat Cooperatiu i participatiu agroecològic (Nova Creació)**

Igual que en l'edició anterior, en aquest projecte hi hem posat una bona dosi d'hores, ja que considerem un projecte estratègic per la ciutat. Enguany, però, hem compartit les energies dedicades amb el Projecte Singulars de Supermercat cooperatius que van demanar diverses entitats, per poder tirar endavant diferents supermercats a nivell català. El Cercle, no obstant, s'ha centrat, única i exclusivament al Supermercat de la ciutat de Barcelona.

El total d'hores dedicades a aquest projecte, per part del personal tècnic del Cercle de Consum, majoritàriament d'Opcions de Consum Responsable i de Distribuïdora de Mercat Social, amb un total de 90h d'acompanyament.

Aquest projecte, va ecllosionar l'any passat amb el sorgiment d'un moviment col·lectiu que des del 15 de març de 2018

(fruit del taller multitudinari d'assistència que va realitzar el Cercle) treballa per a impulsar el primer supermercat cooperatiu a la ciutat. Aquest procés s'ha forjat a través de l'autorganització de persones voluntàries, de perfils molt diversos i amb experiències prèvies sobre cooperativisme, organització, metodologies participatives i gestió de conflictes, entre altres. El supermercat cooperatiu és una iniciativa socioempresarial basada en l'economia social i solidària (ESS, específicament sota la forma jurídica de la cooperativa, on les persones i/o entitats sòcies en són copropietàries), i amb criteris de funcionament agroecològics, comunitaris, sostenibles i democràtics. El seu objectiu últim és contribuir a impulsar un sistema agroalimentari basat en l'agroecologia i la sobirania alimentària.

En l'acompanyament de l'edició anterior vam tractar: Missió i Visió, consolidació i estabilització del grup motor del projecte, constitució de l'associació "paraigües" de la fase de desenvolupament i assessorament en la cerca de finançament (presentació de Singulars, i Impulsem el que fas de l'Ajuntament de Barcelona).

Enguany, hem destinat 90 h d'acompanyament, i ha consistit en:

- Suport en el procés de selecció de les dues professionals que han estat contractades per l'associació en el marc dels projectes guanyats: hem participat intensivament entre desembre i gener (més de 150 CVs per als llocs de treball ofertats, 8 entrevistes personals).
- Suport en les primeres passes de les professionals escollides, i en particular amb la persona escollida per a la gestió econòmico-financera de l'associació i dels projectes.
- Acompanyament en Pla de negoci, Pla de Viabilitat i models jurídics.
- Suport en la constitució de la Cooperativa Integral de consum i serveis (aquesta darrera fase l'hem feta conjuntament amb el Projecte Singular Supermercats Cooperatius, d'aquesta manera el Cercle de Consum justifica les insercions generades fruit de tot el procés i el projecte singular la constitució final de la cooperativa).

L'acompanyament en aquesta edició, s'ha realitzat entre el desembre del 2018 i l'octubre del 2019, incloent 18 sessions d'acompanyament, entre les que hi comptem la del dia 06/02/2019. Primera sessió Acompanyament Associació per

al Supermercat Cooperatiu de Barcelona, com activitat de l'eix B1c.

Valoració de l'acompanyament:

Com ja hem anat dient, aquest acompanyament s'ha desenvolupat al llarg de 2 edicions, concluint enguany amb:

- Cooperativa constituïda amb 18 socis de consum i 2 socis de serveis.
- 2 persones contractades a l'entitat que lidera la fase de desenvolupament del projecte.(associació) i que properament han de passar a la cooperativa.
- Construcció d'un model de supermercat cooperatiu agroecològic.
- Realització d'un pla d'empresa i un model de negoci propi.
- Identificació d'un model de governança propi.
- Estabilització d'un grup promotor d'entorn 30 persones.
- Ampliació dels simpatitzants a aprox. 1,500-2,000 perfils de xarxes socials.

En aquest cas, fem una valoració molt positiva del procés d'aquestes dues edicions, podem dir que des del Cercle vam identificar una oportunitat en un sector estratègic per al Cercle i per a la ciutat i l'hem pogut recollir, acompanyar i

promocionar fins a la seva constitució. Ara els queda tirar endavant el projecte, però ja depèn de les persones que ho estan liderant. Podem concloure tota la fase de procés i constitució del projecte.

Igualment, volem posar en valor l'exemple de col·laboració que hem fet amb aquesta iniciativa, ja sigui ajudant a cercar cofinançament, col·laborant amb altres entitats i institucions i sobretot, empoderant i acompanyant les persones promotores en la difícil tasca de governar i cohesionar un projecte col·lectiu tan ambiciós.

### > Som Provisionals (Nova Creació)

Com en l'anterior cas, aquest és un dels projectes identificats com a XL que han superat la lògica d'una sola edició. Enguany, hem continuat amb l'acompanyament de Som provisionals, un projecte que neix per donar resposta a la necessitat d'uns serveis funeraris que respectin les persones i el medi ambient.

Som provisionals es proposa com a plataforma per afavorir aquest canvi amb la idea de ser un moviment, en la línia dels altres projectes "Som" (Som Connexió, Som Energia).

Aquest nou model ha d'afavorir:

- Preus ajustats, preferiblement sense ànim de lucre.
- Garantir la transparència i els drets dels consumidors.
- Respectar les voluntats i creences de les persones, tractant-les amb la sensibilitat que cal.
- Minimitzar l'impacte ambiental.

Enguany s'ha completat l'acompanyament iniciat l'any passat amb 20h en les que s'ha completat el treball de l'any passat.

En l'edició passada (30h d'acompanyament) es va abordar:

1. Configuració i suport al grup impulsor del projecte.
2. Definició d'una estructura i governança del projecte.
3. Identificació del model de negoci i viabilitat.
4. Presentació pública del projecte a la FESC 2018.

Enguany l'acompanyament ha continuat amb 20h consistent en 7 sessions dedicades a la construcció del Pla de Viabilitat, a l'articulació societària i d'equip i al Pla de Comunicació.

El projecte ha quedat amb un pla de viabilitat fet i una proposta d'articulació societària un pla de comunicació en construcció. Però l'equip no s'ha vist prou madur ni consolidat amb el nombre mínim de persones que consideren acceptables per constituir una cooperativa de consum, pel

que hem finalitzat aquí l'acompanyament amb un pla de treball perquè puguin anar desenvolupant accions de cara a poder-se constituir en un futur. No obstant, per part del Cercle, ja només tornariem a reprendre aquest projecte si entra en fase de constitució de la cooperativa.

### > **Associació Recursos d'Animació Intercultural (RAI) (Consolidació)**

L'Associació Recursos d'Animació Intercultural (RAI) és una associació assembleària i independent, amb més de 25 anys d'història que funciona com a plataforma de projectes per a la transformació social, cultural i educativa, i ofereix un ampli ventall de recursos i iniciatives a través de la interculturalitat, l'antiracisme, el feminisme, la participació activa, l'autonomia i l'empoderament individual i col·lectiu.

Plantegem aquest acompanyament com a consolidació, partint del reconeixement d'aquesta entitat històrica de ciutat vella com a agent actiu en l'ESS del barri del Casc Antic. Es tracta d'una entitat amb un fort arrelament comunitari i amb unes pràctiques emmarcades en l'ESC, tot i tenir una fórmula jurídica d'associació.

Després de més de 25 anys de funcionament un munt d'activitats realitzades i persones implicades, s'ha obert el procés de mirar el futur buscant una estructura més

adequada a la seva realitat que els porti a una consolidació en la seva governança, el retorn social i les seves activitats.

És des d'aquesta realitat que des del Cercle hem tractat aquest projecte com un projecte XL, dedicant-hi 50h d'acompanyament en aquesta edició i obrint la porta a poder continuar durant l'any vinent amb l'objectiu d'encarar la constitució d'una nova cooperativa o bé efectuar la transformació de l'actual associació.

L'acompanyament ha consistit en:

- Una primera Diagnosi de com està la situació del RAI al 2019, en referència a: Economia, Persones, Projecte associatiu, Xarxa de relacions i Local-Infraestructura.
- Una sessió de treball intern de retorn i planteig d'escenaris de treball.
- Formació i seguiment d'administració i finances.
- Dues sessions obertes a tota la comunitat del Rai i de l'entorn (barri):
  - Cooperem amb la Cultura i la Comunitat. Cultura de base cooperativa, autogestió cultural.
  - Cooperem per treballar. Taller pràctics sobre temes societaris, impostos i oportunitats professionals al RAI.

Els resultats i reptes de futur de l'acompanyament els resumim tot seguit:

1) Sobre la governança del projecte:

- a) Dificultat per a involucrar socis/es de manera voluntària i constant més enllà d'un primer cercle molt petit.
- b) Espai de presa de decisions relativament petit per a la quantitat de persones que utilitzen l'espai.
- c) Junta directiva: històricament absent del dia a dia, a dia d'avui una mica més present.

2) RAI com a espai de creixement professional?

- a) Històricament, RAI ha estat un lloc on formar-se (tècnics de projectes, subvencions, gestió, organització d'events, comunicació, programació, etc) per a persones amb perfil 25-35 anys, amb poca permanència (mitjana 2 anys).
- b) Com a resultat, l'experiència s'acumula en les persones, no en la entitat. Es dona una repetició de la història: alta rotació de treballadors/res, formació permanent de noves persones, no aprofitament de l'experiència i xarxa de contactes acumulada en els treballadors, etc.

3) Manca de recursos permanent

- a) Des de les retallades en programes dels anys de la crisi (2010-2012), no s'ha recuperat l'acció social (joves, internacional, formació) de manera professional... Situació molt precària a nivell econòmic.
  - b) L'acció actual està molt centrada en la dinamització comunitària mitjançant l'art i la cultura de base semi professional.
  - c) Una gran dependència del bar associatiu.
- 4) Possibilitat d'esdevenir cooperativa (CTA o CTA amb socis col·laboradors, ...). Com i perquè?
- a) Estabilitzar llocs de feina: d'assalariats a propietaris
    - i) RAI deixaria de ser un espai de "formació laboral" i passa a ser un aposta per l'autoocupació permanent. Per tant, professionalització i mirada a llarg termini.
    - ii) Així, el coneixement es queda a l'entitat, com la xarxa relacional. La inversió de temps inicial de formar un equip pot revertir en millorar les oportunitats del futur.
  - b) Millorar la governança

- i) Si és una cooperativa propietat dels treballadores/es, qui executa la feina, qui té la responsabilitat i pren les decisions son les mateixes persones: l'equip
  - ii) Es poden definir socis de la cooperativa no treballadors: Socis Col·laboradors (talleristes, companyies i altres amb una certa implicació) i Socis Consumidors (usuaris de l'espai).
- c) Millorar la viabilitat econòmica. Implica:
- i) una feina prèvia de definició del projectes de futur
  - ii) una anàlisi de la viabilitat econòmica
  - iii) cerca de finançament
  - iv) formació intensa en cooperativisme i ESS
  - v) 2-3 anys de testeig d'un nou model de treball

Per a finalitzar, s'ha proposat un possible model futur de cooperativa amb tres tipologies de socis (treball, consu, i col·laboradors) i ampliant i diversificant les línies d'activitat, incloent-hi:

- Cultura i comunitat (continuitat i ampliació del model actual).

- ESS i consum cooperatiu
- Formació professional
- Projectes transversals

Amb aquest treball hem conclòs aquesta etapa de l'acompanyament amb la recomanació d'esdevenir a un format cooperatiu.

#### **Annexes:**

Certificat: <https://drive.google.com/open?id=18rdMUjDHGyOli1PUXTsKWdrPbx5vvU3Q>

Fitxa de projecte: <https://drive.google.com/open?id=1rahc1wu6VWRRhcoLQRki2iqYfJxfg8mb>

### >> **Acompanyaments cap a la nova creació de Cooperatives**

Comptant els projectes XL esmentats (Supermercat Cooperatiu i Som Provisionals), hem acompanyat un total de 5 projectes de creació de noves cooperatives, els altres projectes de nova creació acompanyats, han estat 3 dos en l'àmbit de l'habitatge, un dels quals ha arribat a constituir-se en cooperativa d'habitatge, un altre en l'àmbit de la cultura.

### **> Indigestió**

Indigestió és un projecte amb una llarga trajectòria en el món de la cultura a la ciutat de Barcelona. Creat al 1995 en forma de SCP i posteriorment com a SL, en els seus inicis enmarca la seva activitat en el sector de la dinamització cultural, especialment en el sector musical. En la seva evolució al llarg d'aquests anys, ha anat abandonant el que consideren una visió paternalista i productivista de les indústries culturals cap al públic, per orientar-se en esdevenir un espai de reflexió i acció entorn la creació i difusió cultural. Així, han anat deixant de fer serveis per a tercers (organització de festivals, programacions o gestió d'equipaments públics) i creant espais propis com la revista Nativa (<https://nativa.cat/>), el Fòrum Indigestió, l'espai de trobada "L'Escoleta", etc.. Liderat per Jordi Oliveras (única persona dedicada professionalment els darrers anys), Indigestió és una entitat petita (per pressupost) i amb una clara dependència de subvencions públiques per al funcionament ordinari.

L'acompanyament ha consistit en l'assessorament sobre com esdevenir cooperativa de consum, tenint en compte la trajectòria recent del projecte: el 2016 va haver de recórrer a una campanya de micromecenatge, per no haver aconseguit finançament públic (veure <https://www.goteo.org/project/cap-a-la-cooperativa-indigestio>) per a les activitats anuals. La campanya de Goteo no només salvaria a curt termini el

projecte, però també implicava esdevenir cooperativa de consum després d'aconseguir els diners. A tal efecte, es va crear un grup de 10-15 persones que van treballar de manera voluntària el projecte d'esdevenir cooperativa entre 2016-2018, sense aconseguir-lo però avançant en alguns debats de fons.

Per què esdevenir cooperativa de consum? D'una banda, en la seva trajectòria Indigestió ha teixit una xarxa de col·laboradores molt ampla, sense la qual no s'entendria el projecte actual. És un projecte amb una notable participació col·lectiva, i volen establir un vincle formal amb aquesta xarxa de col·laboradors que, al cap i a la fi, han sostingut el projecte - quan s'ha necessitat, amb diners. D'altra banda, la visió sobre la cultura que proposen vol trencar la dicotomia creadors-públic, entenent que la creació cultural no és només un sector de l'economia, però obrint-se a explorar el fet de que la cultura, la creació i l'art son una vivència col·lectiva, comunitària i per què no, cooperativa.

A nivell pràctic, des de la tutoria realitzada s'ha fet un anàlisi de la idoneïtat del model de cooperativa de consum en aquest cas, i a més tenint en compte que, en un primer moment, no es vol prescindir de l'actual SL (s'aposta per la coexistència temporal). La tutoria s'ha fet tant en trobades presencials entre juliol i octubre com online, i ha inclòs un assessorament amb la Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris

de Catalunya (FCCUC). Tant el tutor (José M. Alonso) com la FCCUC coincidim en que el projecte encara no té maduresa i claredat suficients per ser acompanyat en la constitució de la futura cooperativa de consum, perquè:

- No s'ha aconseguit fer una trobada amb el col·lectiu per poder transmetre dubtes sobre el model, només amb el seu representant.

- No es veu clara l'activitat de la cooperativa. No hi ha un aprovisionament o un servei clar als socis de consum, només un espai de trobada (molt interessant, però encara una mica buit d'activitat econòmica) que no justifica la creació de la cooperativa. En tot cas, en aquest moment es veu més adient la constitució d'una associació.

L'acompanyament ha quedat interromput al mes d'octubre amb el tancament de la convocatòria, a l'espera de poder trobar-nos amb el col·lectiu i resoldre les qüestions plantejades amunt. Si aquestes es resolen positivament, s'anirà a un acompanyament a la constitució formal com a cooperativa. En cas negatiu, es donaran recursos i contactes de suport per a esdevenir associació.

## >> Acompanyament a projectes cooperatius d'habitatge en cessió d'ús

Des del Cercle de Consum, s'ha fet una adaptació i proposta metodològica i de procés per a projectes d'habitatge en cessió d'ús, per tal d'adaptar a les característiques, especificitats, i també complexitat d'aquesta tipologia de projectes.

S'han dut a terme processos d'acompanyament a diferents grups que, de manera participada, treballen per desenvolupar un projecte d'habitatge col·lectiu, facilitar a aquests el suport necessari, i així apoderar-los perquè puguin organitzar-se i desenvolupar-los en les seves diverses fases. Es treballa perquè la pròpia organització pel desenvolupament del projecte ja sigui un treball per anar assolint l'autonomia i cohesió de grup necessaris pel bon funcionament de la convivència i del projecte, i per la definició de la viabilitat del projecte. Es combina un procés d'acompanyament multidisciplinar als grups, coordinat des de l'equip tècnic de Sostre Cívic, que té experiència i coneixements en l'acompanyament i suport a grups en diferents àmbits, i en què també participen equips o professionals experts en determinats moments.

Els processos d'acompanyaments defineixen la periodicitat de les seves reunions i trobades, en funció del moment del procés en què es troba cada grup, així com del ritme i disponibilitat que aquests grups es plantegen.

### > Torrent Viu

L'acompanyament s'ha desenvolupat en dues fases: acollida (10 hores) i acompanyament (20 hores).

Torrent Viu és un projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús impulsat per l'associació Cohabitem Sarrià. Aquesta entitat ha estat aquest 2019 l'adjudicatària d'un solar de titularitat pública, propietat de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta adjudicació comportava la necessitat de constituir-se en cooperativa (en un període de 6 mesos), i des del Cercle de consum s'ha dut a terme l'acompanyament en el procés d'elaboració dels estatuts socials, i suport en la resolució de dubtes i suport en diferents àmbits i aspectes (legals, societaris, administratius o econòmics).

L'acompanyament ha consistit en 10 sessions dedicades a l'elaboració dels Estatuts, la resolució de dubtes en àmbits com l'organització de la cooperativa, els i construcció del Pla de Viabilitat, a l'articulació societària i d'equip i al Pla de Comunicació. Per abordar els diferents àmbits temàtics, han

participat al procés d'acompanyament diverses persones de l'equip de Sostre Cívic i també un advocat extern a l'entitat, amb llarga experiència en habitatge cooperatiu en cessió d'ús, amb 2 sessions específiques de treball sobre estatuts.

11/04/2019: Sessió inicial d'acollida

29/04/2019: Objectius i planificació del procés, dubtes i necessitats del grup

13/05/2019: Taller Pla de Viabilitat

14/05/2019: Taller Pla de Sostenibilitat d'Equips

15/05/2019: Sessió sobre marc, elements polítics i aspectes específics d'habitatge

16/05/2019: Taller Estatuts Socials

17/05/2019: Assessorament jurídic sobre estatuts i resolució de dubtes sobre articulat

03/06/2019: Assessorament jurídic sobre estatuts i resolució de dubtes sobre articulat

04/06/2019: Sessió de seguiment de l'acompanyament

03/10/2019: Sessió sobre economia del projecte i pla de viabilitat

L'acompanyament va tenir una primera fase molt intensiva, entre els mesos d'abril i juny. Posteriorment, el mes de juliol el grup continua treballant en l'elaboració dels estatuts, i constitueix la cooperativa el mes d'agost. El mes de setembre

es du a terme l'última sessió, específica sobre economia i pla de viabilitat a demanda del grup, i es finalitza l'acompanyament.

## > Protec

En aquesta edició, l'acompanyament a Protec es du a terme des del cercle de consum, ja que l'àmbit de treball del projecte és el de l'habitatge cooperatiu i des de l'àrea de suport es deriva el projecte al cercle per l'àmbit d'actuació (en aquest cas, l'habitatge). L'acompanyament ha consistit en 10 hores (acompanyament al procés de definició del projecte).

Les sessions realitzades han estat les següents:

17/06/19: Acollida, detecció de necessitats, diagnosi del projecte.

03/07/19: Sessió de treball sobre tipologies de cooperatives, especificitats de l'àmbit de l'habitatge, i organització interna (equip i governança).

25/09/19: Seguiment de l'acompanyament

31/10/19: Tancament i valoració de l'acompanyament

Durant l'acompanyament, abordem les diferents tipologies de cooperatives, i principalment, la necessitat de clarificar,

segons objectius del projecte, la tipologia de cooperativa (d'habitatge, usuàries, treball...). Fruit de les sessions realitzades, si bé inicialment es plantejava la idea que el projecte pogués constituir-se com a cooperativa integral, pel plantejament de l'equip impulsor, es tractaria d'un projecte de cooperativa de treball associat (i prestació de serveis a cooperatives d'habitatges i persones usuàries).

En el procés s'han observat algunes dificultats o mancances a treballar, principalment pel que fa a manca d'equip (iniciativa liderada i desenvolupada per 1 sola persona), i en la comercialització del projecte i l'activitat, o manca d'experiència prèvia en l'economia social i solidària o en l'acompanyament i desenvolupament de projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.

Paral·lelament al treball relacionat amb marc legal, en les diferents sessions que s'han dut a terme s'han treballat, a partir de la demanda i dubtes de la persona que lidera el projecte, els següents elements:

- treball en equip i governança
- concreció, desenvolupament del projecte, i elements clau
- identificació de públic o destinataris, finançadors, clients.

Aquests elements s'aborden i desenvolupen en les 2 primeres sessions. En les sessions 3a i 4a, passat l'estiu, es constaten dificultats en el desenvolupament del projecte, i l'aturada del projecte.

### >> **Acompanyaments cap al creixement i la consolidació de Cooperatives**

En aquesta categoria hem acompanyat un projecte, el RAI, que hem explicat com a projecte XL.

## **B3. Accions destinades a fomentar la col·laboració entre empreses de l'economia social i cooperativa del territori**

En aquest eix hem realitzat dues activitats principals, una primera en l'àmbit de la Cultura, seguint el treball efectuat en l'àmbit de la cultura i la intervenció comunitària fet a l'entorn del RAI, amb l'objectiu d'establir sinèrgies amb altres entitats del territori, i l'altra activitat ha estat una jornada en l'àmbit de l'alimentació per analitzar quins són els principals reptes que afronta tota la cadena alimentària des de la producció, al

consum, passant per la distribució en el marc de l'Agroecologia i l'ESS.

A continuació la descripció de les activitats:

**>> Diagnosi sobre l'estat actual i potencial per a desenvolupar accions de consum cooperatiu en l'àmbit de la cultura en un equipament comunitari de barri: Presentació de la diagnosi i establiment de sinèrgies.**

**>> 24/03/2019. Al RAI (c/ Carders 12, pral.)**

La jornada es va desenvolupar en el marc de l'acompanyament a l'entitat RAI, en el qual es va determinar la necessitat de fer una diagnosi de l'estat del projecte en base a 5 ítems: la viabilitat econòmica, les persones i les cures a dins de l'entitat, la salut i el sentit actual del projecte associatiu, la xarxa relacional i la infraestructura i mitjans físics.

En aquest context, es va veure la necessitat de treballar de manera específica el 4t ítem, la xarxa relacional i les possibilitats de col·laboració, per lo qual es va convocar

aquesta activitat oberta als socis/es, que es va celebrar al local de RAI. L'activitat va partir de l'auto-diagnosi del projecte RAI per centrar-se després en la xarxa de relacions i possibilitats d'engegar projectes en col·laboració amb altres agents. Les principals conclusions de l'activitat van ser:

Històricament, RAI ha tingut una ampla implantació social: per exemple, va arribar a realitzar de l'ordre de 40 intercanvis internacionals amb grups de joves en un sol any. Això implica una capilaritat social molt ampla, amb connexions a tota Catalunya entre el món associatiu, així com una interlocució directa i reconeguda amb les administracions públiques.

Tota aquesta xarxa s'ha anat perdent en els darrers 10-15 anys en haver de retallar línies d'intervenció per manca de recursos públics. Aquesta pèrdua de referencialitat en l'àmbit associatiu es veu com una conseqüència d'un model econòmic que ja no és viable per a l'entitat - la dependència de subvencions públiques per a la execució d'accions amb valor social.

L'alternativa pot passar pel desenvolupament d'iniciatives menys dependents del finançament públic, més autogestionades i resilents. El consum cooperatiu esdevé

una de les possibilitats, doncs, per a dotar de vida a l'espai social. Es treballa sobre dues possibilitats:

En primer lloc, es tracta el cas concret del consum agroecològic: en els darrers anys, una de les activitats que s'ha desenvolupat al local de RAI és la creació d'un grup de consum agroecològic, amb relació directa amb una iniciativa de permacultura de Cardedeu, que després de 2-3 anys de recorregut, ha plegat. La valoració de l'experiència, tot i ser positiva per haver iniciat un espai novedós, es veu difícil de reeixir en un context de gentrificació del barri i tenint en compte que ja existeixen iniciatives semblants com el grup de consum Tota Cuca Viu o la Xarxa de Consum Solidari.

En segon lloc, es posa sobre la taula la possibilitat encara poc explorada d'aprofitar l'experiència en la dinamització cultural (programació regular, residències, cabarets, festival BuskeRAI, etc.) per a esdevenir una entitat més orientada a combinar aquest aspecte de dinamització cultural comunitària amb oferir serveis cap a fora en aquest sentit. El debat, però, queda obert per a tractar més endavant.

Assistents a l'activitat: 9 participants



**>> Diagnosi sobre mancances i oportunitats en el sector de la producció, distribució i consum en l'àmbit agroalimentari: Jornada de treball "Reptes de la producció, distribució i consum agroecològic des de l'ESS a la ciutat de Barcelona"**

28/06/2019. L'espai 30 de la Sagrera

Jornada amb diferents actors per parlar sobre el context, reptes i oportunitats que hi ha actualment en els diferents punts de la cadena alimentària (des de la terra al plat) des del

punt de vista de l'agroecologia i l'ESS. La primera part es va realitzar la presentació del darrer quadern d'Opcions de Consum responsable, el monogràfic sobre els impactes de la distribució alimentària i la segona part es va dinamitzar una taula rodona amb diversos actors: Productors, Distribuïdors i consumidores organitzades.

Assistents a l'activitat: 19 participants

**Divendres 28 de juny, 18.30h**  
Espai 30. Ateneu Sagrerenc (C/Hondures, 30)

**ELS REPTES DE LA PRODUCCIÓ,  
DISTRIBUCIÓ I CONSUM  
AGROECOLÒGIC DES DE L'ESS  
a la ciutat de Barcelona**

Presentació del darrer quadern  
d'Opcions de Consum Responsable

**TAULA RODONA**  
amb Ecomaterial (distribució), Ecomaresme  
(producció) i Ecoconsumidor

INSCRIPCIONS A [WWW.BCN.COOP/FORMACIO](http://WWW.BCN.COOP/FORMACIO)

COÒPOLIS %

## >> ACOMPANYAMENT DE CONSOLIDACIÓ: Sessions d'acompanyament a empreses i entitats participants en la primera fase de consolidació del projecte (B2c)

En aquest àmbit, hem realitzat fins a 9 sessions d'acompanyament als professionals del RAI amb l'objectiu de consolidar l'entitat i agrupar les experteses de diferents professionals.

L'explicació d'aquestes sessions està realitzada en l'explicació de l'Acompanyament a l'entitat **Recursos d'animació intercultural**.

## // REPTES de FUTUR EIX B

Alguns reptes que considerem que tenim són:

- Aprofundir i millorar la coordinació amb l'equip de suport de l'ateneu cooperatiu.
- Generar càpsules de formació específiques per a cooperativisme de consum i enfocades a la creació de mercat social: que puguin atendre a les necessitats més comuns de grups que volen emprendre un projecte de consum cooperatiu sota la forma de la cooperativa de consum.

- Continuar eixamplant els àmbits temàtics d'intervenció en els acompanyaments: mantenint els punts forts d'aquest convocatòria, com alimentació o habitatge, i desenvolupant línies de treball en temàtiques com poden ser el cooperativisme de plataforma o cooperativisme orientat als usuaris de serveis.

## EIX C: Promoció de la fórmula cooperativa en associacions i SCP

### Introducció

Pel cercle de consum cooperatiu, el teixit associatiu esdevé un aliat fonamental en la nostra tasca, tradicionalment ha esdevingut la fórmula triada per a moltes persones per donar sortida a les seves inquietuds de militància en el camp del consum responsable, a la vegada que ha donat sortida a pràctiques col·lectives cooperatives com els grups de consum ecològic o bé d'activisme cultural i cívic.

Així doncs, l'associacionisme, en la seva diversitat a la nostra ciutat, és un espai de participació col·lectiva i democràtica, de foment de la cohesió social i de transformació social i política. I de fet, si mirem al passat, l'associacionisme més transformador i popular té forts vincles històrics amb el cooperativisme i les iniciatives d'economia solidària, i la seva visió de satisfer les necessitats humanes des de la cooperació, la solidaritat, la responsabilitat i el mutualisme.

Des d'aquesta perspectiva, enguany, hem continuat dibuixant dues maneres d'intervenir en el món associatiu:

- La conversió de l'associació en cooperativa, per totes aquelles associacions que treballen en el camp del consum conscient i que poden tenir activitat econòmica pròpia.
- El treball amb associacions perquè la seva capacitat de consum sigui enfocada a l'economia social i cooperativa, contribuint a la creació de mercat social, posant coherència entre el discurs i la pràctica econòmica: no importa només *qué es fa* com a associació, però també *com es fa* i amb *qui*. Per a nosaltres és una de les apostes en aquest àmbit, donada la coincidència de valors entre el món associatiu i el cooperatiu, i de fet és la idea central per a l'edició de la guia "Som part del canvi".

Enguany hem esmerçat moltes hores i esforços amb el treball amb una de les associacions més importants del barri del Casc Antic de Barcelona (RAI), amb l'objectiu d'enfortir-la, consolidar-la i preparar-la per a una reconversió en cooperativa.

## C1. Accions de sensibilització o dinamització

### C1.a. Tallers de sensibilització o dinamització destinat al teixit associatiu i a les empreses per donar a conèixer la fórmula cooperativa.

S'han realitzat dues accions de sensibilització adreçades especialment al món associatiu i organitzacions de promoció del consum conscient i l'economia social i solidària per a associacions amb col·laboració amb Torre Jussana i entitats d'agrupació de joves.

#### >> Som part del canvi. Consum Conscient i ESS per a les associacions.

22/11/2018. Espai Jove Fontana

A l'espai Jove Fontana es va fer una sessió destinada a entitats de juvenils del barri, consistent en explicar com des de l'activitat de les seves entitats també poden contribuir a l'ESS. S'explica, també les fórmules cooperatives, centrant-nos amb les de consum i serveis i es fa un repàs de les iniciatives existents en aquests casos i que els poden donar serveis en les activitats associatives, amb la voluntat d'enfortir i fer créixer el Mercat Social. Com incorporar el

consum responsable a la nostra organització? Idees i recursos pràctics.

Assistents a l'activitat: 7 participants

### >> Som part del canvi. Consum Conscient i ESS per a les associacions.

10/07/2019. Torre Jussana

Conjuntament amb Torre Jussana, es realitza una sessió destinada a entitats associatives consistent en explicar com des de l'activitat de les seves entitats també poden contribuir a l'ESS. S'explica, també les fòrmules cooperatives, centrant-nos amb les de consum i serveis i es fa un repàs de les iniciatives existents en aquests casos i que els poden donar serveis en les activitats associatives, amb la voluntat d'enfortir i fer créixer el Mercat Social. Com incorporar el consum responsable a la nostra organització? Idees i recursos pràctics.

Assistents a l'activitat: 10 participants



### C1.b. Tallers de sensibilització o dinamització dirigits a professionals que de manera estratègica s'agrupen per prestar serveis de manera conjunta

#### Jornada "Cooperem amb la Cultura i la comunitat":

En continuïtat dels debats al si de l'associació RAI (eix B2, 24/03/19), i com tancament de l'acompanyament realitzat, es va dinamitzar una jornada oberta a tota la base social de RAI, per tal de dibuixar com es podria aprofitar tot el potencial de l'entitat i de les persones que hi participen en un nou model,

transformant-se en cooperativa, que fos viable humana i econòmicament.

A la pràctica es van realitzar dos tallers, un al matí i un altre a la tarda:

**>> Taller 1. 3h. Cultura de base cooperativa i autogestió de la cultura (cap a la cooperativa RAI)  
29/10/2019, al RAI de 12 a 15h**

El taller es va orientar a recollir el fil de l'acompanyament realitzat i proposar un canvi de model de treball, incloent-hi la transformació en cooperativa. Els temes tractats van ser:

- Resum de l'acompanyament realitzat pel Cercle de Consum
- Reflexions finals sobre tres aspectes vitals:
  - a) Governança
  - b) Creixement professional
  - c) Manca de recursos econòmics de l'associació
- Possibilitat d'esdevenir cooperativa: com i per què?
- Cap a la cooperativa RAI:
  - i) Línies d'activitat actuals i a introduir de noves
  - ii) Tipologia de socis i de cooperativa, i com vincular als usuaris actuals

iii) Proposta de repartiment de tasques a un nou l'equip tècnic

**>> Taller 2: "Cooperem per treballar"**

**3h . Taller pràctic sobre temes societaris, impostos, oportunitats professionals RAI  
29/10/2019, al RAI de 16 a 19h**

El taller de la tarda ha estat dedicat a tres temes:

- Obligacions fiscals, comptables, registrals, etc. de la cooperativa en comparació amb l'associació, seguint el cicle anual d'obligacions fiscals (IVA, IRPF, IS) i el cicle d'assemblees que es pot realitzar per plantejar plans de treball anuals, pressupostos, aprovar comptes, etc.
- Explicació de la governança en una cooperativa amb diverses tipologies de socis/es: ponderació de pes dels vots socials, rol del consell rector, capitalització de la cooperativa, responsabilitats i límits...
- Finalment, s'ha dinamitzat un debat en torn de la idoneïtat de la proposta d'esdevenir entitat gestora d'artistes. La proposta parteix de l'acompanyament realitzat com a una possible via d'ingressos sinèrgica amb la operativa (fins ara) habitual de RAI: programació, residències, cabaret, etc.



## C.2 Acompanyaments

### >> Cuchara

Com ja hem explicat en el punt d'acompanyaments de l'Eix B, en aquest eix C, malgrat hem tingut contacte amb forces projectes, no sempre aquests han passat d'una primera fase de presa de contacte i interès en la possibilitat de conversió en cooperativa, ja sigui a una activitat realitzada o en un contacte directe. Caldrà valorar eines concretes per a

millorar l'efectivitat de les accions amb associacions. De les entitats amb qui hem treballat, l'únic projecte que estava prou madurat per seguir l'assessorament de cara a fer el pla cap a cooperativa, ha estat el col·lectiu "CUCHARA". Es tracta d'una Associació formada per persones vinculades a la cuina, al reaprofitament d'aliments i a l'agitació alimentària i culinària.

Es tracta d'un projecte que pretén créixer en dos àrees:

- (A) Articulació d'una activitat econòmica i d'autoocupació entorn a tallers de cuina de reaprofitament i fermentació alimentària, i projectes d'investigació i divulgació en aquest àmbit. Aquesta àrea està formada per 2 persones emprenedores.
- (B) Construcció i potenciació de la comunitat Cuchara: entorn de voluntàries i usuàries dels tallers, altres professionals col·laboradors.

L'acompanyament ha consistit en 30h, en una dinàmica de reunions de seguiment mensuals entre febrer i octubre, amb més intensitat a l'inici i amb menys periodicitat al final, donat que el projecte a la primavera ha anat evolucionant molt ràpid, trobant moltes oportunitats de créixer mitjançant projectes propis i en partenariat amb altres. Les temàtiques que es van anar tractant les resumim aquí:

- Febrer: presa de contacte inicial i tallers grupals. Dibuix del model general, estratègia de desenvolupament a curt termini.
- Març: Model canvas, concreció sobre proposta de valor; tipologia de clients/usuaris; aliances, inspiracions, partners (dibuix cercles concèntrics); ingressos i despeses.
- Abril: Pla de Viabilitat, administració gral., fiscalitat, laboral.
- Maig-Juny: suport en la cerca de finançament i gestió de projectes i subvencions.
- Octubre: tancament i escenaris de futur.

Tant les dues participants de Cuchara com els membres del Cercle coincidim que l'evolució ha estat molt positiva al llarg del curs, i que en un termini d'entre 1 i 3 anys, si continuen desenvolupant el projecte, el camí natural és transformar l'associació actual en cooperativa.

### >> **Mercat 2.0 Can Pujades**

Projecte de l'Associació Can Pujades per realitzar un Mercat de productes ecològics, basat amb tecnologia 2.0. Es van realitzar dues sessions d'acollida per plantejar

l'acompanyament i veure l'abast del projecte. El grup no estava prou madur per continuar i es va quedar com a acompanyament de procés.

## Reptes de futur EIX C

Identifiquem com a línies de treball futur i millora:

- Incorporar el treball amb professionals que intervenen a l'acompanyament de projectes d'habitatge cooperatiu per tal que puguin agrupar serveis per oferir-los de manera conjunta.
- Treballar amb empreses o entitats de l'ESS que es dediquen a projectes de consultoria en consum responsable amb l'objectiu de poder agrupar serveis per oferir-los de manera conjunta.
- Continuar treball específic amb associacions de consum agroecològic.
- Treball amb espais i organitzacions juvenils similars, així com la FAPAC i altres organitzacions del món educatiu (formal i no formal) per a què contribueixin a la creació de mercat social.

## EIX D: PROMOCIÓ DE LA FÒRMULA COOPERATIVA I LES SOCIETATS LABORALS PER A LA CONTINUÏTAT D'EMPRESES I/O ENTITATS PROPERES AL TANCAMENT DE L'ACTIVITAT

L'objectiu d'aquest eix de promocionar la fórmula cooperativa (i les societats laborals) com una bona alternativa per a donar continuïtat a activitats econòmiques properes al tancament (i així mantenir els llocs de treball), té un difícil encaix amb la visió del Cercle de Consum de promocionar el consum des de iniciatives col·lectives. Un àmbit d'intervenció que sembla natural en aquest eix seria la viabilitat del petit comerç: ja hem parlat a la introducció que sembla ser un dels elements importants a considerar del context socioeconòmic a Barcelona ciutat. Però és difícil concebre l'acompanyament de projectes col·lectius orientats al relleu de comerços existents, i per ara no hem trobat la manera de fer aquest encaix, que per altra banda, és una tasca que s'està abordant des de Coòpolis de manera molt correcta.

No obstant, enguany hem iniciat el treball amb el petit comerç, des de la perspectiva d'identificar-ne aquelles pràctiques que ens uneixen i que podem assumir des de l'Economia Social i Cooperativa, de manera que puguin començar a entendre la fórmula cooperativa com una alternativa real per a desenvolupar l'activitat.

Per altra banda, també hem volgut abordar aquest eix, des de l'àmbit de l'habitatge entenent el relleu, també per al patrimoni en desús a la ciutat. En aquest cas, plantejem l'actuació adreçada específicament als petits tenidors d'habitatges.

En ambdós casos, és un procés costós en els que cal buscar aliances i complicitats que participin en l'elaboració dels materials i la campanya, i és en aquest sentit que hem treballat aquest any.

Igualment, també hem optat per posar els esforços d'aquest eix en l'acompanyament realitzat, superant les 20h establertes i dedicant-ne 30h. Hem realitzat l'acompanyament de l'Espai IDONI, una iniciativa d'un autònom de comerç d'alimentació ecològica, que hem pogut iniciar-lo en el camí de transformació a projecte col·lectiu.

## D.1 Campanya de comunicació i difusió a les persones empresàries properes a la jubilació o al tancament d'activitat, i les persones treballadores, per a la continuïtat de l'empresa com a cooperativa o societat laboral

### Habitatge

Campanya de difusió del model de propietat col·lectiva i el règim de cessió d'ús per a l'activació de patrimoni en desús a la ciutat, adreçant-nos principalment a (petits) tenidors d'habitatges, mitjançant l'elaboració d'un document de difusió adreçat a propietaris.

En l'àmbit de l'habitatge, enguany ens hem centrat en plantejar un material d'informació adreçat a (petits) tenidors d'habitatge en desús per tal que, mitjançant fórmules diferents al lloguer o la compra, posin a disposició de persones amb necessitat d'habitatge. En aquest sentit, doncs, abordem la necessitat de donar ús a habitatges buits que hi ha a la ciutat, amb formes alternatives d'accés i tinença

(assimilant la continuïtat d'una empresa a la continuïtat en l'ús d'un bé, en aquest cas l'habitatge).

En el desenvolupament d'aquesta acció, hem comptat amb la participació de la cooperativa Omplim els buits, que treballa per posar en contacte persones propietàries que tenen pisos buits, oferint-los garanties de cobrament de la renda i el pagament d'obres menors per assegurar d'habitabilitat dels habitatges, i veïns i veïnes que cerquen un habitatge assequible.

Aquesta actuació ha treballat en la conceptualització i disseny d'un díptic, per difondre mitjançant xarxes socials. El temps de treball d'aquest material s'ha allargat en el temps i no s'ha pogut dur a terme la difusió, si bé s'han fet diverses trobades i també una sessió en format taller participatiu per a donar a conèixer l'acció i incorporar la participació de persones interessades en l'habitatge cooperatiu i formes alternatives d'accés a l'habitatge, en el disseny del material.

### Comerç

Campanya específica de difusió per a comerciants i associacions de comerciants per donar a conèixer i sensibilitzar la fórmula cooperativa per aquelles empreses i/o autònoms propers a la jubilació o tancament.

Tal com expliquem al eix A, una de les accions d'aquest curs va anar orientada a diagnosticar l'estat del petit comerç a Barcelona ciutat i les possibilitats d'intervenció en la promoció del cooperativisme en comerços que puguin estar en crisi. Aquesta diagnosi havia de donar peu i facilitar una campanya de comunicació a comerciants que finalment no s'ha pogut portar a terme en aquesta convocatòria donada la dificultat i abast de la tasca de diagnosi. No obstant, s'ha dissenyat una recerca orientada a conèixer millor les possibilitats d'acció amb el petit comerç i alhora, realitzar una tasca de sensibilització i descoberta del model cooperatiu per a petits comerciants participants en aquest estudi, mitjançant el treball de camp.

## D2. Accions de sensibilització o dinamització

### Habitatge

#### Organització d'una acció d'informació i sensibilització derivada de l'acció que cobreix l'indicador D.1. Habitatge

Com presentàvem en l'acció D.1, s'ha dut a terme una sessió grupal en què es van abordar diferents possibles vies d'accés a patrimoni, com dur a terme cerca i activació d'aquest



patrimoni, o el contacte amb la propietat. Per tant, doncs, aquesta activitat es va veure modificada en relació al plantejament fet inicialment (es preveia una activitat de presentació del material de difusió un cop aquest hagués estat elaborat). No obstant, durant el procés de creació i conceptualització del material, es va plantejar una campanya via xarxes socials i sense actes presencials (per les dificultats de convocatòria i accés al públic objectiu), i es va considerar en canvi més adequat dur a terme una sessió amb persones interessades en l'activació del patrimoni que poguessin reforçar la campanya. En aquesta sessió, es va treballar de forma col·lectiva i participada en el contingut, missatge i

característiques d'un material adreçat a petits propietaris, per a l'activació d'habitatges buits.

La sessió es va celebrar el 28 de setembre de 2019, al Grup ECOS (C/ Bailèn, 5), amb la participació d'Omplim els buits, i l'associació Matriu per a la facilitació (amb un grup de persones interessades en mobilitzar patrimoni).

Assistent l'activitat: 9

### D3. Assessorament en la constitució de la nova cooperativa

#### >> ESPAI IDONI

Aquest acompanyament és fruit de l'acostament que hem començat a fer amb els petits comerciants per acostar-los la fórmula cooperativa. En aquest cas, es tracta d'un projecte d'un petit emprenedor autònom que fa 4 anys que funciona com a botiga de producte ecològic i menjar preparat.

Es tracta d'un exemple de comerç de barri (barri de sant Antoni) que treballa amb passió i cura i que ha aconseguit tenir un entorn de clients fidelitzats i identificats amb el comerç.

Des del cercle, vam realitzar una primera sessió explicant quina és la fórmula cooperativa, quines avantatges té i quines possibilitats pot obrir a una iniciativa com aquesta.

Hem dedicat 30h (10 hores més de les marcades com a mínimes a la convocatòria) a l'acompanyament d'IDONI, que ha consistit en:

- (1) Anàlisi i diagnosi de la iniciativa, l'entorn i el model de negoci: CANVAS
- (2) Proposta d'estructura Jurídica i treball amb els socis de treball i els socis col·laboradors
- (3) Pla de Viabilitat
- (4) Proposta de fórmula jurídica: Cooperativa de Treball amb socis col·laboradors
- (5) Realització de les estatuts de la cooperativa

L'acompanyament ha finalitzat en el punt de la constitució, per temes fiscals, han decidit formalitzar la cooperativa aprofitant el canvi d'any, pel que a partir d'aleshores podran formalitzar, també les tres insercions que tenen previstes.

## // REPTES FUTUR EIX D

Seguint la feina iniciada aquest any, ens plantejem com a reptes:

- Identificar aquells comerços amb situació de vulnerabilitat de 2 districtes de la ciutat.
- Explorar la possibilitat de vinculació dels clients dels comerços utilitzant la fórmula cooperativa.
- Donar continuïtat a l'acció iniciada adreçada a tenidors d'habitatge per a l'activació de patrimoni en desús a la ciutat.

## EIX E. ACTUACIONS PER A JOVES ESTUDIANTS I PERSONAL DOCENT

### Introducció

Enguany hem posat especial atenció en aquest eix, realitzant actuacions en 7 escoles i 14 tallers en aquestes escoles, l'acció als centres educatius (i *amb* els centres educatius) en l'àmbit del consum cooperatiu de manera general té un potencial que hem volgut profunditzar, dedicant-li una atenció especial, donat que els centre educatius son espais d'intervenció molt interessants per diversos motius:

- A partir de la franja d'edat final d'ESO i Batxillerat, l'alumnat va agafant la maduresa suficient per a realitzar una mirada crítica al món contemporani i es dóna la possibilitat de tractar qüestions socials, polítiques i ambientals. Amb un professorat i famílies motivades, es pot treballar la qüestió del consum de manera positiva i proactiva.

- Una de les preguntes que ens podem fer per a trobar oportunitats d'intervenció i acompanyament de projectes en

l'àmbit del consum cooperatiu és: On hi ha col·lectius que ja estan organitzats i disposen d'infraestructures per a afavorir un consum col·lectiu? Els centres educatius poden ser una resposta interessant.

Com ja hem dit, aquest curs hem desenvolupat diversos tallers i visites, en l'àmbit del consum cooperatiu i conscient, i hem realitzat un acompanyament de cooperativa d'alumnes.

El total de participants en aquest eix ha estat de 447 alumnes

## E.a. Tallers d'introducció al Consum Responsable, l'ESS i al cooperativisme

S'han realitzat un conjunt de 15 tallers a classes de secundària i batxillerat, repartits entre 7 escoles i amb un total de 379 alumnes participants en els tallers

### Taller pràctic sobre consum cooperatiu i responsable

#### *Institut Comas i Solà*

14/02/2019	Taller Institut Comas i Solà (Tercer ESO)
------------	---

14/02/2019	Taller Institut Comas i Solà (Tercer ESO)
------------	---

Total participants Institut Comas i Solà= 40

#### *Institut XXV OLIMPIADA*

29/03/2019	Taller Institut XXV OLIMPIADA (Primer Batxillerat)
------------	--

Total participants Institut XXV Olimpiada= 20

#### *Institut JAUME BALMES*

13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO)
13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO)
13/06/2019	Taller Institut Jaume Balmes (Tercer ESO)

Total participants Institut Jaume Balmes= 90

#### *Institut Sant Ramon Nonat*

30/09/2019	Taller Institut Sant Ramon Nonat (Quart ESO)
------------	--

30/09 /2019	Taller Institut Sant Ramon Nonat (Quart ESO)
----------------	--

Total participants Institut Sant Ramon Nonat= 60

### ***Institut Milà i Fontanals***

02 / 1 0 / 20 19	Taller Institut Milà i Fontanals (Tercer ESO)
------------------------	---

Total participants Institut Milà i Fontanals=12

### ***Institut Consell de Cent***

15/10 /2019	Taller Institut Consell de Cent (Tercer ESO)
15/10 /2019	Taller Institut Consell de Cent (Tercer ESO)

Total participants Institut Consell de Cent=52

### ***Escola PROA***

21/10/ 2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
----------------	---

21/10/ 2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
25/10/ 2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)
25/10/ 2019	Taller Escola PROA (Primer Batxillerat)

Total participants Escola PROA=105

En aquests tallers s'expliquen els impactes que l'economia actual exerceix sobre el medi ambient i la societat, tot abordant propostes i bones pràctiques de consum responsable de manera cooperativa.

## **E.b Organització de visites a cooperatives**

En el marc d'aquest eix, s'han realitzat dues visites a cooperatives existents:

**>> Visita al projecte del Gimnàs Social Sant Pau amb alumnes de l'INS Miquel Tarradell, el dia 20 de maig de 2019:**

Dins una ruta per experiències cooperatives de Ciutat Vella, visita de les instal·lacions del gimnàs i estona d'intercanvi amb una de les seves treballadores.

**Participants a l'activitat:** 14 joves.

### >> **Visita al projecte comunitari de l'espai àgora Juan Andrés Benítez amb alumnes de l'INS Miquel Tarradell, el dia 20 de maig de 2019 (14 joves):**

Dins una ruta per experiències cooperatives de Ciutat Vella, visita a l'espai del projecte comunitari i explicació de la seva història i procés de creació de comunitat, donant importància a la participació veïnal.

**Participants a l'activitat:** 14 joves.

## **E.c. Constitució de cooperatives d'alumnes**

S'ha realitzat un acompanyament de 16h de durada amb l'objectiu de constituir una cooperativa d'alumnes.

### >> **Grup d'alumnes de 1r de batxillerat de l'INS Menéndez y Pelayo**

en la creació d'un projecte de manera cooperativa (centrant-nos en el com es distribueixen les tasques, com es prenen les

decisiones, què es tenia en compte a l'hora de treballar i què no, com es parlaven, com es dinamitzaven, etc). Eren projectes en grups de 3-4 persones: durant les classes els grups treballaven i nosaltres feiem observacions i es feia un feedback amb el tutor al final de la classe (les alumnes mateixes es valoraven a elles mateixes i parlàvem sobre com havien treballat). Paral·lelament, vam estar treballant aquesta metodologia de treball amb el tutor de la classe, veient com es podia replicar de cara als cursos següents.

**Tot això ho vam estar fent durant un mes, anant a l'aula cada divendres.**

**El grup era de 36 alumnes i es van acompanyar un total de 12 grups.**

## **E.d Altres accions de naturalesa complementària**

S'ha realitzat una actuació de naturalesa complementària, consistent en la organització i participació en una **Taula rodona d'experiències cooperatives per a mestres i alumnes del projecte cooperatiu de 4rt d'ESO de l'Institut Pau Claris**, amb una participació d'un total de 54 assistents entre alumnes i professors

11/06/2019

## // Reptes de futur

- Elaboració de materials específics del Cercle sobre la temàtica del Consum Cooperatiu per a centres escolars.
- Treball amb AMPAS i AFAS per promoure les pràctiques col·lectives de consum dins de les escoles.

## EIX F: EINES, RECURSOS I SUPORT DESTINADES A PRESCRIPTORS I PROFESSIONALS DE L'ÀMBIT DE LES ASSESSORIES I GESTORIES.

### Introducció

Igual que l'edició passada, la particularitat del Cercle de Consum i l'aposta pel consum cooperatiu ens ha fet reflexionar, de nou, sobre com es podia adaptar la convocatòria (que té implícitament una visió més a prop del cooperativisme de treball) a la nostra estratègia de treball d'una manera ampla. En aquest sentit, hem apostat per considerar com a prescriptors altres agents més enllà d'assessories i gestories.

Concretament, enguany hem treballat en dos eixos:

- (A) Consum Conscient: Hem identificat entitats i administracions referents en aquest àmbit amb les que poder treballar des d'una òptica del consum cooperatiu conscient.

Hem treballat amb:

Ens Públics:

- Ajuntament de Barcelona: Barcelona+sostenible i Estratègia d'impuls del consum responsable
- Agència Catalana de Consum
- Síndic de Greuges de Catalunya

Entitats referents:

- FCCUC: Federació de cooperatives de consumidores i usuàries de Catalunya
- Som Connexió
- Som Mobilitat
- Fiare Banca Ètica

El treball amb aquestes entitats es va concretar amb una jornada sobre "Els reptes del foment del consum responsable i Cooperatiu al Segle XXI."

(B) Habitatge: Ens hem centrat en el treball amb els professionals que assessoren i donen suport tècnic a projectes d'habitatge en l'àmbit fiscal. Per tal de donar a conèixer i aprofundir qüestions clau del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.

## F.a Identificar necessitats entre prescriptors

Com hem explicat a la Introducció d'aquest eix, hem realitzat un treball amb diferents administracions i entitats que treballen en el camp del consum conscient, per tal d'establir els reptes que des del punt de vista del Consum Conscient amb format cooperatiu, podem tenir. Aquest treball va cristal·litzar amb la següent Jornada:

**>> Els reptes del foment del consum responsable i cooperatiu al s. XXI. Jornada amb document de conclusions. 27/09/2019 Lleialtat Santsenca**

### **MOTIVACIÓ**

Els darrers vint anys, la idea del consum com a eina de canvi social i ambiental ha guanyat cada cop més atenció: avui, trobem múltiples iniciatives de la ciutadania organitzada, del món de l'economia cooperativa o des de l'administració que s'han fet ressò de la idea del consum responsable.

La jornada vol posar en comú la feina feta, des de diferents visions i motivacions, per a debatre i identificar juntes reptes actuals i potencialitats futures per a impulsar una nova cultura del consum.

## OBJECTIUS

- Fer una mirada panoràmica a l'impuls del consum responsable com a eina transformadora a la Barcelona actual des de diversos àmbits d'acció.
- Identificar possibles inquietuds, necessitats, reptes, col·laboracions... entre gestors, tècnics, entitats, empreses d'economia social, ciutadania.

**La jornada s'adreçava a:** Personal tècnic de l'administració en consum, medi ambient, economia social; associacions i cooperatives de consumidors; Entitats que promouen consum responsable; Empreses d'Economia Social i Solidària; i també a Ciutadania interessada en la temàtica.

**Assistents a l'activitat:** 15 participants

## F.b Tallers complementaris

En aquest àmbit, hem fet dues accions, una en l'àmbit de l'Habitatge i l'altre en l'Àmbit del Consum cooperatiu Agroecològic:

### >> Habitatge: Taller amb professionals que presten suport tècnic i assessoren cooperatives d'habitatge en l'àmbit econòmic fiscal.

29/05/2019 al Grup Ecos (C/ Bailèn, 5).

Aquest taller es va dur a terme amb l'objectiu principal de compartir, donar a conèixer i aprofundir en qüestions clau del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Aquesta activitat s'adreçava a professionals de gestories i expertes en fiscalitat.

L'objectiu principal es concretava amb els següents objectius específics:

- Crear un espai de coneixença, debat i intercanvi en l'àmbit fiscal de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.
- Analitzar les operacions tributàries que es realitzen en la gestió d'un projecte cooperatiu d'habitatge en règim de cessió d'ús, principalment pel que fa a IVA i Impost de Societats.
- Intentar unificar els criteris fiscals a aplicar en la gestió del projecte cooperatiu d'habitatge en cessió d'ús.

En la sessió es van compartir diferents experiències, criteris i plantejaments en relació a la fiscalitat dels projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Per la preparació i dinamització de l'activitat, es va comptar amb la col·laboració de Gestió Integral.

Assistents a l'activitat: 9 participants



## >> Formació a professionals de l'ESS amb temes de cooperativisme agroecològic: El Consum Cooperatiu Agroecològic. Sessió per als participants professionals al Postgrau d'Economia Social i Solidària

25/02/2019 Lleialtat Santsenca

Participació per part del Cercle de Consum Cooperatiu a una sessió del Postgrau amb perfils professionals de l'ESS presentant les característiques del Consum Cooperatiu Agroecològic.

Els perfils presents en aquesta sessió eren:

1. Dona, Economista, 28, Rioja, SmartIB. Can batlló
2. Dona, Analista de risc, 37, Itàlia-BCN. Fiare
3. Dona, Llibretera, La Ciutat Invisible, xarxes socials
4. Sociòleg, 29, La Directa,
5. Home, L'apostrof, València, 30, sindicat COS
6. Circula cultura coop, 26, educadora, castelldefels
7. Dona, Empresarials, 49, grup consum sardineta
8. Sant Vincenç dels Horts, periodista, la Directa,
9. Dona, sòcia de Som gestió, 54 anys, magisteri, Gats
10. Sòcia Eduxarxa, 31, politologa, ateneu la base
11. comptable zurich

12. Gerent consell nacional juventut, ateneu les corts,
13. ambientologa, poblenou CCCP, filadora
14. Pedagogia, 25, Escola Lliure Sol, vol COOPesports
15. Dona, coop arquitecta Bordils, 33
16. Home, Argentina, crearsa sccl
17. Engranatge Girona, vol fer Coop, 32, politoleg
18. enginyer, coord. formació Escoltes Catalans, 26
19. Educadora social, 41, Coop poblet, xarxa XES
20. Comunicació, 32, apassos, XES Guinardó
21. Educació social, Resilience sccl At. Coop Garrotxa
22. Historiadora, periodista, Col.labora trama SCCL, 30
23. Antropologa, feminisme, MMSS
24. México, horts urbans, MULA, Agrònom
25. Arboç, Coop Camp, ambientolog
26. Psicologia, acció comunitària,
- 27, coopolis, can batlló

Participants a l'activitat: 27

## // REPTES DE FUTUR EIX F

- Aprofundir la relació amb els agents identificats enguany i poder establir una trobada anual d'identificació de reptes i establiments de prioritats en l'àmbit del consum i l'habitatge cooperatiu.
- Incorporar el treball de Compra Pública Responsable per administracions.
- Treballar amb tècnics municipals/ de les oficines d'habitatges i altres ens municipals de la ciutat

## REFLEXIONS FINALS I REPTES DE FUTUR GENERALS CERCLE CONSUM COOPERATIU

Després d'aquesta segona edició del Cercle de Consum Cooperatiu i tal com ja hem anat desgranant al llarg d'aquesta memòria, constatem la necessitat de continuar treballant en àmbit clau com la relació amb el petit comerç de la ciutat.

Igualment pensem que és prioritari enfortir l'àmbit d'habitatge del cercle i convertir el cercle de consum cooperatiu en Cercle de consum i habitatge cooperatiu. En aquest sentit, treballarem per a la incorporació d'una nova entitat referent en aquest àmbit.

Igualment, i en l'àmbit de l'habitatge, també creiem fonamental incorporar la participació dels projectes d'habitatge cooperatiu que ja estan en funcionament en el desenvolupament d'activitats del cercle, i donar continuïtat i aprofundir amb la coordinació amb la Sectorial d'habitatge cooperatiu i transformador en el desenvolupament de les accions.

Per altra banda, també hem detectat com a eix emergent en l'àmbit del consum cooperatiu, la sobirania tecnològica, per aquesta raó, incorporarem algunes accions des d'aquesta perspectiva en el nou pla de treball de la propera edició.

I finalment, ens plantejem com a repte, també del Cercle de Consum i Habitatge Cooperatiu, acabar d'assentar circuits i procediments del Cercle a la vegada que millorar la coordinació amb l'Ateneu cooperatiu de Barcelona



# COÒPOLIS

ateneu cooperatiu de Barcelona

Formen part del Cercle Consum i Habitatge



Amb el finançament de

